

Vlaams
Parlement

ingediend op **507** (2015-2016) – Nr. 1
16 oktober 2015 (2015-2016)

Beleidsbrief

Landbouw en Visserij
2015-2016

ingediend door minister Joke Schauvliege

LIJST AFKORTINGEN	3
MANAGEMENTSAMENVATTING	4
INLEIDING	8
SD 1 DUURZAME BEDRIJFSVOERING WORDT VOOROP GEZET IN DE FLANDERS AGROFOOD VALLEY	9
OD 1.1 INSTROOM EN VERJONGING VAN BEDRIJFSLEIDERS BEVORDEREN ALS BASISVOORWAARDE VOOR HET BEHOUD VAN EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME LANDBOUWSECTOR.	9
OD 1.2 DE JUISTE BEDRIJFSVORM EN DE JUISTE FINANCIERING BEPALEN MEE DE TOEKOMST.	10
OD 1.3 EEN OPTIMAAL ONDERSTEUNINGSKADER BIJEN VOOR EEN DUURZAME BEDRIJFSVORMING IN EEN EUROPESE CONTEXT.	10
OD 1.4 PROFESSIONALISERING FACILITEREN DOOR CONTINUE AANDACHT VOOR VORMING, OPLEIDING EN ADVISERING.	12
OD 1.5 BLIJVEND INZETTEN OP ONDERSTEUNING VAN MENSEN ÉN BEDRIJVEN.	13
SD 2 FLANDERS AGROFOOD VALLEY WORDT OP DE KAART GEZET IN BINNEN- EN BUITENLAND	14
OD 2.1 DE OVERHEID ONDERSTEUNT DE EXPORT VAN VLAAMSE LANDBOUWPRODUCTEN.	14
OD 2.2 INZETTEN OP DE VERMARKTING VAN PRODUCTEN VAN EIGEN BODEM OP EIGEN BODEM, MET AANDACHT VOOR CONSUMENTENVOORKEUREN.	15
OD 2.3 NICHEMARKTEN KRIJGEN DE AANDACHT DIE ZE VERDIENEN.	16
OD 2.4 DE BIOLOGISCHE PRODUCTIE IN VLAANDEREN BLIJFT GROEIEN.	16
SD 3 DE AGROFOOD KETEN STAAT STERK IN VLAANDEREN	17
OD 3.1 DUURZAAMHEID IS EEN VERHAAL VAN DE GANSE KETEN.	17
OD 3.2 TRANSPARANTIE OVER PRIJZEN IN DE KETEN CREËREN, ZORGT VOOR VERTROUWEN.	18
OD 3.3 ONDERSTEUNEN VAN DE AGROVOEDINGSSECTOR IN ZIJN GEHEEL.	18
SD 4 FLANDERS AGROFOOD VALLEY HOUDT REKENING MET ZIJN OMGEVING	19
OD 4.1 UITDAGINGEN VOORTKOMEND UIT ANDERE BELEIDSDOMEINEN WORDEN OPGEVOLGD, WANT DEZE VORMEN MEE DE LANDBOUW VAN MORGEN.	19
OD 4.2 HET VLIF BESTENDIGT ZIJN ROL ALS MOTOR VAN DE DUURZAME INVESTERINGEN IN LAND- EN TUINBOUW.	20
OD 4.3 ZOWEL ONDERSTEUNEND EN FLANKEREND BELEID ALS ONDERZOEK STUREN MEE IN DE JUISTE RICHTING.	20
OD 4.4 EXPLOREREN VAN DUURZAME ALTERNATIEVEN IN DE VISSERIJ.	21
OD 4.5 HET CREËREN VAN RUIMTE OM TE ONDERNEMEN ALS ESSENTIËLE OMGEVINGSFACTOR.	21
OD 4.6 KIEZEN VOOR EEN VOEDINGSSYSTEEM MET MAXIMALE VALORISATIE VAN DE LANDBOUW EN VISSERIJPRODUCTEN.	21
SD 5 INNOVATIE IS DE SLEUTEL VAN DE TOEKOMST VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY	23
OD 5.1 EEN GEÏNTEGREERD ONDERZOEKS- EN INNOVATIEBELEID VOEREN IS PRIMORDIAAL.	23
OD 5.2 DE KWALITEIT VAN HET UITGANGSMATERIAAL MOETEN WE BLIJVEN VERZEKEREN.	24
OD 5.3 WE RICHTEN ONS OOK OP BIOTECHNOLOGIE EN PRODUCTINNOVATIE.	25
OD 5.4 ZEEVISSERIJ EN AQUACULTUUR.	25
SD 6 DE OVERHEID IS DE PARTNER VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY	26
OD 6.1 DE OVERHEID WORDT SLAGKRACHTIGER, ALS HEFBOOM VOOR DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP.	26
OD 6.2 ADMINISTRATIEVE VEREENVOUDIGING WORDT NAGESTREEFD.	26
OD 6.3 EEN COMMUNICATIEVE OVERHEID ZORGT VOOR KENNIS EN DRAAGVLAK.	27
SD 7 HET VLAAMS PLATTELAND VERDIENT EEN SPECIFIEK BELEID	28
OD 7.1 HET PLATTELANDSBELEID LEGT DE BASIS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING VAN HET VLAAMS PLATTELAND.	28
OD 7.2 PLATTELANDSPROJECTEN BIJEN KANSEN AAN DIVERSE THEMA'S EN DOELGROEPEN.	28
OD 7.3 DORPEN ZIJN DE ZIEL VAN HET VLAAMSE PLATTELAND.	29
OD 7.4 DE ROL VAN DE VROUWEN WORDT VERSTERKT.	30
OD 7.5 HET PLATTELANDSFONDS LEGT DE BASIS VAN EEN STERKE PLATTELANDSTOETS IN HET NIEUWE INVESTERINGSFONDS VOOR STEDEN EN GEMEENTEN.	30
BIJLAGE I: UITTREKSEL UIT DE REGELGEVINGSAGENDA	31
BIJLAGE II: MOTIES EN RESOLUTIES VLAAMS PARLEMENT	34
BIJLAGE III: OPVOLGING AANBEVELINGEN REKENHOF	35
BIJLAGE IV: OPVOLGING ARRESTEN GRONDWETTELIJK HOF EN HOF VAN JUSTITIE	40

LIJST AFKORTINGEN

AGF	Aardappel, Groenten en Fruit
BGA	Beschermde Geografische aanduiding
BIRB	Belgisch Interventie- en Restitutie Bureau
BOB	Beschermde Oorsprongsbenaming
CCBT	Coördinatiecentrum praktijkgericht onderzoek en voorlichting Biologische Teelt
EIP	Europees Innovatiepartnerschap
EVF	Europees Visserij Fonds
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
FIVA	Financieringsinstrument voor de Vlaamse visserij- en aquacultuursector
FOD	Federale Overheidsdienst
GGO	Genetisch Gemodificeerd Organisme
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GVB	Gemeenschappelijk Visserijbeleid
IHD	Instandhoudingsdoelstellingen voor natuur
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
IPM	Integrated Pest Management
IPO	Interbestuurlijk Plattelandsoverleg
IWT	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Techniek
OD	Operationele Doelstelling
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PDPO III	Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling 2014-2020
PMC	Provinciaal Management Comité
SD	Strategische Doelstelling
VALDUVIS	Valorisatie van Duurzaam gevangen Vis
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing

MANAGEMENTSAMENVATTING

Deze Beleidsbrief Landbouw en Visserij geeft uitvoering aan de Beleidsnota Landbouw en Visserij 2014-2019 voor het werkjaar 2015-2016. Dit document geeft per strategische en operationele doelstelling van de beleidsnota een stand van zaken en stelt de beleidsvoornemens voor 2015-2016 voor. In deze managementsamenvatting beperk ik mij tot de beleidsvoornemens.

Wat de strategische doelstelling 1 “Duurzame bedrijfsvoering wordt voorop gezet in de Flanders Agrofood Valley” betreft, bevorderen we de instroom en verjonging van bedrijfsleiders als basisvoorwaarde voor het behoud van een toekomstgerichte en duurzame landbouwsector (OD 1.1). Dit zal ik onder meer doen via de lancering van KRATOS einde 2015 waarbij bijzondere aandacht zal gegeven worden aan begeleiding van jonge landbouwers. Ik zal ook onderzoeken of Vlaanderen zich met niche-producten kan richten op de wereldeconomie en of hiervoor een businessmodel kan uitgewerkt worden, om zo een nieuw perspectief te bieden dat aantrekkelijk is voor jongeren.

De juiste bedrijfsvorm en financiering bepalen mee de toekomst (OD 1.2). Omwille van de groeiende kapitaalbehoefte en de nood aan meer ondernemerschap en innovatie, is de vraag naar meer en alternatieve financiering gestegen en stellen we vervennoetschappelijking vast. Ik zal aan de hand van een subsidiewijzer een overzicht bieden van de mogelijke ondersteuningsinstrumenten voor landbouwers. Ter ondersteuning van de varkenssector, houden we in 2016 bij de varkenshouders een bevraging die peilt naar specifieke knelpunten, afzet en relaties in de keten, toekomstplannen en –perspectieven. Ondertussen onderzoeken we ook wat de (meer)waarde van diverse kwaliteitssystemen is als onderdeel van een diversificatiestrategie voor de varkenshouderij.

Daarnaast moeten we een optimaal ondersteuningskader bieden voor een duurzame bedrijfsvorming in een Europese context (OD 1.3). Het PDPOIII (Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2014-2020) vormt hiervoor een krachtig instrument, dit zal ik in het komende werkjaar ten volle verder uitrollen. De gevolgen van de crisis en het Russisch embargo voor de Vlaamse sectoren zal ik ook verder opvolgen. Ik blijf dan ook continu verder ijveren om structurele maatregelen te verkrijgen binnen de Europese context om de sectoren te ondersteunen in deze moeilijke marktomstandigheden.

In de Europese context geven het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie richting aan de Vlaamse visserij van de toekomst. In 2016 zal het Vlaamse operationele programma van het Europees Fonds voor Maritieme zaken en Zeevisserij opgestart worden.

Professionalisering kunnen we faciliteren door continue aandacht voor vorming, opleiding en advisering (OD 1.4). “KRATOS – Raad op Maat” zal de komende jaren hét instrument zijn om bedrijfsspecifiek advies te geven aan de Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven. Het komende werkjaar zal het belang van een goed doordacht bedrijfseconomisch plan van ieder individueel bedrijf in Vlaanderen in de verf gezet worden. Ik laat dan ook onderzoeken hoe we de interactie tussen kennisinstellingen en landbouwers verder kunnen stimuleren.

Tenslotte moeten we blijven inzetten op ondersteuning van mensen en bedrijven (OD 1.5). Het komende werkjaar zal ik het initiatief nemen voor een nieuw decretaal kader met betrekking tot de werking van het landbouwrampenfonds.

Wat de strategische doelstelling 2 “Flanders Agrofood Valley wordt op de kaart gezet in binnen- en buitenland” betreft, ondersteunt de overheid de export van Vlaamse landbouwproducten (OD 2.1). De exportwerking van VLAM werd enkele jaren geleden fors uitgebreid zodat naast de reguliere exportondersteuning ook veel meer aandacht kon besteed worden aan de prospectie van nieuwe markten. Zowel voor vlees, zuivel, als voor fruit en groenten

zullen er acties verderlopen en starten in hoofdzakelijk Azië en Canada. Voor de sierteeltsector ligt de focus veeleer op Oost-Europese markten (en de Verenigde Arabische Emiraten).

Verder moeten we inzetten op de vermarkting van producten van eigen bodem op eigen bodem met aandacht voor consumentenvoorkeuren (OD 2.2). “Lekker van bij ons” wordt en blijft meer dan ooit de kernboodschap van de promotie van de Vlaamse agrovoedingsproducten in Vlaanderen. Deze zal tevens multimediaal uitgedragen worden via sociale media. Met Flanders Agrofood Valley zullen we nog meer inzetten op de verdere ontwikkeling en vermarkting van de producten van Vlaamse bodem via onderzoek, productontwikkeling en ondersteuning van bedrijven. VLAM zal als marketingorganisatie in de mate van het mogelijke en in samenspraak met de sector op mogelijke opportuniteiten inspelen, door onder meer communicatie te voeren rond innovatieve producten.

De nichemarkten moeten de aandacht krijgen die ze verdienen (OD 2.3.). Ik zal in het nieuwe werkjaar nagaan welke knelpunten en aanbevelingen in het kader van lokale voedselstrategieën op korte termijn realiseerbaar zijn. De korte keten krijgt bijzondere aandacht in dit dossier via de nieuwe PDPO III-maatregel “steun voor ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven”. Met de betrokken marktdeelnemers is er overleg omtrent de promotie van Europees erkende streekproducten (BOB/BGA – Beschermd OorsprongsBenaming/Beschermd Geografische Aanduiding).

Verder streef ik ernaar dat de biologische productie in Vlaanderen blijft groeien (OD 2.4.). Het Strategisch plan biologische landbouw 2014-2017 werd het voorbije jaar verder uitgevoerd. Tijdens het komende werkjaar zal op het vlak van de bio-bedrijfsadvisering worden voortgewerkt aan een evaluatie van het huidige systeem en zal er bijgestuurd worden waar nodig. Bovendien zullen we dit jaar ook al starten met de voorbereidingen voor het nieuwe meerjarenplan om maximale gedragenheid en input vanuit de sector te bewerkstelligen. Begin 2015 werd er een nieuwe campagne opgestart met Europese cofinanciering voor de promotie van bioproducten. Deze campagne loopt tot eind 2017 en positioneert bioproducten als makkelijke en overal verkrijgbare producten.

Wat de **strategische doelstelling 3 “De agrofood keten staat sterk in Vlaanderen”** betreft, is duurzaamheid een verhaal van de ganse keten (OD 3.1.). Zo zal ik bijzondere aandacht schenken aan het informeren en stimuleren van de nieuwe mogelijkheden rond de oprichting van producentenorganisaties, unies van producentenorganisaties, brancheorganisaties en transnationale samenwerking. Binnen het PDPO III volgt een oproep ter ondersteuning van de opstart van producentenorganisaties en een workshop rond de goede praktijken van producenten- en brancheorganisaties. In het kader van het transformatieproject van de agro-voedingsketen ‘de voedingsketen verduurzaamt’ zullen we dit werkjaar ook middelen voorzien om action labs te ondersteunen. Onder de titel “Visserij verduurzaamt” zal de sector op basis van “Vistraject” verder op weg geholpen worden in de richting van verduurzaming binnen de context.

Daarnaast zorgt transparantie over prijzen in de keten, voor vertrouwen (OD 3.2.). Ik zal mijn administratie de opdracht geven om het komende werkjaar een grondige analyse te maken van de behoeften van de diverse sectoren met betrekking tot de publicatie van marktinformatie.

Tenslotte moeten we de agrovoedingssector in zijn geheel ondersteunen (OD 3.3.). In de nabije toekomst zal de Vlaamse overheid in samenwerking met Flanders Food en FEVIA blijven investeren in het updaten van Food Pilot.

Wat de **strategische doelstelling 4 “Flanders Agrofood Valley houdt rekening met zijn omgeving”** betreft, worden de uitdagingen voortkomend uit andere beleidsdomeinen opgevolgd want deze vormen mee de landbouw van morgen (OD 4.1.). In 2016 betreft dit onder meer het PAS-

dossier (Programmatische Aanpak Stikstof), de erosieproblematiek en bodemvruchtbaarheid en de problematiek van de bijensterfte.

Daarnaast bestendigt het VLIF zijn rol als motor van de duurzame investeringen in land- en tuinbouw (OD 4.2.). We zullen de waarborgregeling in het kader van investeringsprojecten herzien zodat de betrokken kredietinstelling en landbouwer sneller uitsluitel krijgen over de kans op een financiering met waarborg om een investering of overname uit te kunnen voeren.

Zowel ondersteunend en flankerend beleid als onderzoek sturen mee in de juiste richting (OD 4.3.). De richtlijnen over geïntegreerde gewasbescherming zullen waar nodig verfijnd en aangepast worden in samenspraak met de stakeholders. Voorlichting en bijscholing wordt hierop afgestemd.

In de visserij moeten we duurzame alternatieven exploreren (OD 4.4.). Het convenant “Visserij verduurzaamt” zal onder ons voorzitterschap verdere stappen zetten richting duurzame visserij en dit via vier werkgroepen die zowel inzetten op beleidsaspecten, innovatie en onderzoek, de productie en afzet en de lokale werking rond visserij.

Het creëren van ruimte is een essentiële omgevingsfactor om te ondernemen (OD 4.5.). Bij de realisatie van de maatschappelijke behoeften dient de inname van agrarisch gebied steeds zo beperkt mogelijk te zijn en voor de landbouwers die gronden verliezen, wordt een flankerend beleid uitgewerkt. Het beoordelingskader van het Departement Landbouw en Visserij voor de advisering van stedenbouwkundige vergunningen wordt geëvalueerd en indien nodig aangepast aan nieuwe of gewijzigde inzichten en visies en/of gewijzigde wetgeving. Op deze manier kan meer transparantie worden geboden bij het adviseren van stedenbouwkundige aanvragen aan de ondernemers die actief zijn in landbouwgebied.

We moeten kiezen voor een voedingssysteem met maximale valorisatie van de landbouw- en visserijproducten (OD 4.6.). Met de Ketenroadmap Voedselverlies 2020 engageren de sectoren en de overheid zich om gezamenlijk de voedselverliezen tegen 2020 te verminderen met 15%. In 2016 zullen onze diensten werken aan een monitoring van voedselverliezen in de gehele keten om de vooruitgang te meten. Via het voorlichtingsplan zullen landbouwers ook meer vertrouwd worden gemaakt met het inschakelen van eiwitteelten in de bedrijfsvoering. Er zal ook voldoende aandacht besteed worden aan insecten en insectenteelt. Dit kadert in het actieplan eiwitten maar biedt evenzeer opportuniteiten inzake diversificatie.

Wat de **strategische doelstelling 5 “Innovatie is de sleutel van de toekomst van Flanders Agrofood Valley”** betreft, is een geïntegreerd onderzoeks- en innovatiebeleid voeren primordiaal (OD 5.1.). Via het PDPO III zullen we inzetten op innovatie. In 2016 starten we in het kader van PDPO III onder meer met het subsidiëren van de werking van operationele groepen als sleutelementen van de Europese Innovatiepartnerschappen (EIP). Om de brug te slaan tussen onderzoek en praktijk, zetten we ook in op demonstratieprojecten.

Daarnaast moeten we de kwaliteit van het uitgangsmateriaal blijven verzekeren (OD 5.2.). Europese ontwikkelingen inzake plantaardig teeltmateriaal worden het komende jaar nauw opgevolgd en hier wordt gezocht naar mogelijke efficiëntiewinsten. Wat het dierlijk uitgangsmateriaal betreft zullen we inzetten op het verbeteren van de genetische diversiteit binnen de rassen, het opvolgen van de herziening van de Europese regelgeving voor fokkerij en het voorbereiden van de vertaling hiervan in Vlaanderen.

Verder richten we ons ook op biotechnologie en productinnovatie (OD 5.3.). Het ILVO zet in op onderzoek terzake. Inzake het beleid rond de genetische gemodificeerde organismen staan de Europese ggo-dossiers hoog op de agenda en wordt tegelijk verder nagedacht over hoe we met deze nieuwe regels in Vlaanderen en België zullen omgaan.

Tenslotte streeft het ILVO via verschillende benaderingen naar innovatie in de zeevisserij en aquacultuur (OD 5.4.).

Wat de **strategische doelstelling 6 “De overheid is de partner van Flanders Agrofood Valley”** betreft, zal de overheid slagkrachtiger worden als hefboom voor duurzaam ondernemerschap (OD 6.1.). Het departement Landbouw en Visserij zal in 2016 efficiëntie-projecten realiseren. Naar IT en de wettelijk verplichte controles gaat bijzondere aandacht. Het departement Landbouw en Visserij werkt eveneens aan een duurzaam personeelsbeleid.

Daarnaast wordt administratieve vereenvoudiging nagestreefd (OD 6.2.). Het departement Landbouw en Visserij zal in 2016 een actieplan administratieve vereenvoudiging opmaken waarin onder meer de verdere uitbouw e-loket wordt opgenomen met als doel een self-service portaal te creëren voor de land- en tuinbouwer of zijn intermediair. In 2016 zal ik starten met de voorbereidingen van het principe van unieke perceelsverantwoordelijke dat vanaf 2017 zal ingevoerd worden.

Tenslotte zorgt een communicatieve overheid voor kennis en draagvlak (OD 6.3.). Digitale brochures worden uitgebreid met enkele nieuwe modules en reeds bestaande modules worden geüpdatet. Ook andere en moderne informatiekkanalen, zoals livestreaming, filmpjes, digitale brochures, ... worden gebruikt tijdens voorlichtingsactiviteiten om de doelgroep maximaal te bereiken.

Wat de strategische doelstelling 7 **“Het Vlaams platteland verdient een specifiek beleid”** betreft zal ik dit jaar de evaluatie van het IPO (Interbestuurlijk Plattelandsoverleg) en het plattelandsbeleidsplan uitvoeren in overleg met de stakeholders. Het gebiedsgerichte plattelandsbeleid kent zijn uitvoering via de maatregelen Leader, Omgevingskwaliteit en Platteland Plus. Dit jaar zal ook de maatregel ‘samenwerking met de stedelijke omgeving’ uitgerold worden in diverse provincies. Ik zal eveneens een aantal dialoogdagen organiseren met stakeholders om het dorpenbeleid meer structureel uit te bouwen.

INLEIDING

In de voorbije zomer zagen we landbouwers op straat komen om te protesteren tegen de lage prijzen die ze ontvangen voor hun producten. Ze wilden op die manier het signaal uitsturen dat het water hun aan de lippen staat en dat er iets moet gedaan worden aan de vergoeding die ze krijgen voor hun producten.

Ook al is de kwaal gekend, een genezing op eenvoudig doktersvoorschrift is er jammer genoeg niet. De remedie voor de crisis is dat alle stakeholders zich inzetten voor een oplossing en dat er zowel op korte als lange termijn nagedacht wordt. De partners in de voedselketen hebben dit begrepen. Ik was daarom verheugd dat ze op 31 augustus zelf op de proppen kwamen met een pakket aan maatregelen. Een deel van de oplossing moet dus uit de keten zelf komen zodat landbouwers een volwaardige partner kunnen zijn binnen die keten. Onze taak hierbij is om hen daarbij de tools in handen te geven zodat ze vanuit een sterkere positie kunnen onderhandelen met de andere partners in de keten. Diversificatie van de activiteiten op de bedrijven en van de afzetmarkten is een andere manier om op een structurele wijze in te spelen op de crisis. Ook hierin kan de overheid hen bijstaan via investeringssteun en ondersteuning bij het zoeken naar nieuwe afzetmarkten.

Die maatregelen moeten we op Europees niveau afspreken want een level playing field op Europees niveau is nodig. Sinds de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid in 2013 heeft de Europese Commissie ook uitgebreide bevoegdheden gekregen om te reageren op crisissituaties. Ondanks het feit dat de huidige commissaris voor landbouw weigerachtig staat tegenover een sterk ingrijpen in de markt, heeft hij in september een pakket van 500 miljoen euro aangekondigd. Daarvan gaat 8,23 miljoen rechtstreeks naar Vlaanderen en dit zal ik in overleg met de landbouworganisaties verdelen over de sectoren in crisis. Binnen mijn bevoegdheden heb ik deze zomer ook snel ingespeeld op de situatie door een aantal maatregelen te treffen die de liquiditeit van landbouwbedrijven kan verbeteren zoals de verhoogde tussenkomst in de Rendacfactuur en de MCC factuur.

Deze beleidsbrief geeft alvast een overzicht van de stappen die ik in het volgend werkjaar wil zetten om de toekomst van de Vlaamse land- en tuinbouw verder te waarborgen in deze moeilijke tijden.

SD 1 DUURZAME BEDRIJFSVOERING WORDT VOOROP GEZET IN DE FLANDERS AGROFOOD VALLEY***OD 1.1 Instroom en verjonging van bedrijfsleiders bevorderen als basisvoorwaarde voor het behoud van een toekomstgerichte en duurzame landbouwsector.***

Om de verjonging van de sector veilig te stellen, is voldoende toekomstperspectief noodzakelijk. Het is daarom nodig dat de overheid in overleg met de sector een aantrekkelijk toekomstbeeld kan aanbieden. Eén van de belangrijkste aandachtspunten van mijn beleidsnota 2014-2019 betreft de ondersteuning van jonge landbouwers en instromers in de sector. Het nieuwe GLB biedt hiertoe een aantal instrumenten die ik ten volle benut: jonge landbouwers krijgen een extra betaling in het kader van de directe steun, de vestigingssteun wordt toegankelijker door het verlagen van de minimale bedrijfsomvang en kleine ondernemingen in ontwikkeling kunnen rekenen op financiële steun. Bovendien worden jonge landbouwers bij de selectie van investeringssteun positief beoordeeld. Eind dit jaar wordt het nieuwe bedrijfsadviesstelsel KRATOS gelanceerd. Ook hier zal bijzondere aandacht gegeven worden aan jonge landbouwers.

Op 1 juli 2014 werd Vlaanderen in het kader van de zesde staatshervorming bevoegd voor het pachtbeleid. Het voorbije werkjaar ben ik van start gegaan met de opmaak van een Vlaams landbouwpachtbeleid en heb ik een brede consultatieronde opgestart. Hierbij wil ik expliciet onderzoeken hoe we nieuwe landbouwers een betere toegang kunnen geven tot de beschikbare landbouwgrond, met behoud van voldoende rechtszekerheid.

Binnen Vlaanderen slagen niche-producten er meestal in om hun uniek karakter te verzilveren via een hogere prijs. Ze realiseren op die manier een hogere toegevoegde waarde. Dit is onder meer het geval voor streekproducten, biolandbouw of speciaal gelabelde producten.

Ik wil nagaan of een dergelijke strategie ook kan toegepast worden voor de Vlaamse landbouw vanuit een wereldmarktperspectief. Kunnen business-modellen worden uitgewerkt voor de Vlaamse landbouw, en bij uitbreiding de agro-voedingssector, waarbij landbouwactiviteiten in Vlaanderen binnen de wereldeconomie als een niche kunnen gezien worden? Dit kan op termijn een nieuw perspectief bieden aan de sector en de land- en tuinbouw aantrekkelijker maken voor jongeren.

Ik geef het Departement Landbouw en Visserij en het ILVO de opdracht om, in overleg met de sector en in het bijzonder de jonge landbouwers, te investeren in een project met volgende elementen:

- ✓ In kaart brengen van de toestand van de belangrijkste landbouwproducten en –sectoren op de wereldmarkt,
- ✓ Nagaan voor elke sector van de Vlaamse land- en tuinbouw, en bij uitbreiding de agro-voedingssector, wat de ‘niche-kenmerken’ zijn in vergelijking met de rest van de wereld,
- ✓ Strategieën ontwikkelen aan de hand van ‘facts & figures’ voor elk van de sectoren van de Vlaamse landbouw om deze ‘niche-kenmerken’ te versterken,
- ✓ Innovatie ontwikkelen en aanmoedigen die deze strategieën kan ondersteunen.

OD 1.2 De juiste bedrijfsvorm en de juiste financiering bepalen mee de toekomst.

In het Europese programma voor plattelandsontwikkeling 2014-2020 promoot de Europese Unie sterk het gebruik van financiële instrumenten (leningen, garantiefondsen, ...). Samen met de Europese Investeringsbank heeft de Europese Commissie bovendien instrumenten ontwikkeld die zich specifiek richten tot de landbouwsector. Er zijn twee belangrijke trends in de land- en tuinbouwsector waar de bestaande bancaire en niet-bancaire financieringsvormen op termijn tekort dreigen te schieten: de groeiende kapitaalbehoefte en de nood aan meer ondernemerschap en innovatie. De familiale reserves slinken, overnames worden complexer, gronden worden duurder en verbredingsactiviteiten worden ontplooid. Dit leidt vanzelf tot een grotere vraag naar meer en alternatieve financiering. Tot slot blijkt dat vervennootschappelijking steeds vaker voorkomt in de Vlaams land- en tuinbouw. Het aandeel vennootschappen is tussen 2001 en 2013 gestegen van 5% naar 14,5%. Dit fenomeen doet zich vooral voor bij grondloze bedrijven, bij bedrijven met een standaard opbrengst van 150.000 tot 200.000 euro, in de sectoren tuinbouw, pluimvee en varkens, bij bedrijven met een grote oppervlakte cultuurgrond en onder jonge bedrijfsleiders.

Vlaanderen beschikt over een waaier aan ondersteuningsmaatregelen voor de landbouw- en visserijsector. Daarom zal ik aan de hand van een subsidiewijzer een overzicht bieden van de mogelijke ondersteuningsinstrumenten waarop landbouwers beroep kunnen doen in het kader van een duurzame en toekomstgerichte bedrijfsvoering. Tegelijk zal ik in overleg met de sector een opsomming maken van de knelpunten en opportuniteiten voor deze instrumenten.

De varkenssector kent al een aantal jaren moeilijkheden. Maatregelen om op lange termijn een structurele oplossing te kunnen bieden ontbreken momenteel binnen het Europese GLB (Gemeenschappelijke Landbouw Beleid). Een grondige evaluatie van het toekomstpotentieel van de sector dringt zich daarom op. Ik vind het daarbij belangrijk dat naar de ideeën van de individuele varkenshouders wordt geluisterd. Daarom zullen mijn diensten in 2016 een bevraging doen bij varkenshouders die peilt naar specifieke knelpunten, afzet en relaties in de keten, toekomstplannen en –perspectieven. Het biedt een kans om vanuit de varkenshouders zelf mee toekomstgerichte voorstellen te doen die de sector een nieuw elan kunnen geven.

Intussen onderzoeken we op dit moment wat de (meer)waarde van diverse kwaliteitssystemen is als onderdeel van een diversificatiestrategie voor de varkenshouderij. Er bestaan namelijk verschillende Belgische kwaliteitssystemen, labels en initiatieven op de Belgische markt voor vers en verwerkt varkensvlees.

OD 1.3 Een optimaal ondersteuningskader bieden voor een duurzame bedrijfsvorming in een Europese context.

Het Vlaamse ondersteuningskader voor duurzame bedrijfsvorming in de land- en tuinbouwsector is grotendeels gebaseerd op het GLB-marktmaatregelen, directe steun aan landbouwers en steun voor plattelandsontwikkeling. Het voorbije werkjaar werd vooral ingezet op een vlotte opstart van PDPO III. De Europese Commissie heeft het Vlaams programma op 13 februari 2015 goedgekeurd. Met dit PDPO III focus ik op 4 strategische thema's: (1) jonge landbouwers, (2) innovatie en opleiding in de landbouw, (3) verhoogde weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector en (4) de kwaliteit en vitaliteit van het platteland. Er werd een nieuwe brochure en een nieuwe communicatiestrategie opgesteld voor de gehele programmaperiode. Zowel bij deelname aan kleine als grote landbouwbeurzen zal het nieuwe PDPO III uitvoerig aan bod komen. Ook zullen de PDPO III-maatregelen die

momenteel nog niet zijn gestart, zoals steun voor bedrijfsadvies, steun voor niet-productieve investeringen en steun voor de oprichting en werking van operationele groepen in het kader van de European Innovation Partnerships (EIP), in uitvoering gebracht worden.

De afgelopen maanden ging ook de uitrol van het nieuwe systeem van de directe steun aan landbouwers van start, waarbij de focus lag op de implementatie van de vergroeningsmaatregelen en op de toewijzing van de nieuwe betalingsrechten.

Om de GLB-regelgeving te vereenvoudigen, heeft de Europese Commissie voorgesteld om een aantal knelpunten bij de interpretatie van de rechtsregels weg te werken. In het najaar van 2015 zal de Europese Commissie een nieuwe stap vooruit zetten en haar wetgevende voorstellen tot vereenvoudiging voorleggen aan de lidstaten. Bij de bespreking van de voorstellen zal ik de bezorgdheden van de Vlaamse landbouwers maximaal meenemen en zal ik aandacht hebben voor de ecologische doelmatigheid van de voorstellen.

Maar de afgelopen maanden werd de Vlaamse landbouw ook geconfronteerd met verschillende sectoren in crisis. Die crisis heeft zeker deels zijn oorsprong in de gevolgen van de Russische importban voor landbouwproducten. Maar het is ook het samenspel met andere ongunstige marktomstandigheden dat zorgt voor de barre tijden die diverse sectoren momenteel moeten doorstaan. De varkenssector in het bijzonder, maar ook de zuivelsector, vleesvee en de sector van groenten en fruit kennen een moeilijke periode. Voor de dierlijke sectoren is de situatie verergerd tot een crisissituatie. De beschikbare marktinstrumenten zijn beperkt en blijken in sommige gevallen ontoereikend. De afgelopen maanden heeft het Departement Landbouw en Visserij voor het eerst de marktinstrumenten toegepast waar het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (BIRB) voorheen mee was belast. Het gaat dan om de private opslag van varkensvlees en zuivelproducten en de publieke opslag van magere melkpoeder.

Rusland heeft haar embargo op Europese producten verlengd tot augustus 2016. De gevolgen voor de Vlaamse sectoren zullen blijven opgevolgd worden. Ik zal de mogelijkheden die Europa ons biedt rond de crisismaatregelen, inzetten waar nodig en blijven investeren in langetermijn maatregelen, zoals het aanboren van nieuwe markten met het oog op diversificatie van de afzet, het aanmoedigen van de binnenlandse consumptie en diversificatie van activiteiten op bedrijven zelf. Ik zal gebruik maken van de nieuwe maatregelen die de Europese Commissie op de Raad Landbouw van 15 september 2015 aangekondigd heeft om de weerbaarheid van onze dierlijke sectoren te versterken. Van de 13 miljoen euro die aan België zijn toegewezen zal ik 8,235 miljoen euro gebruiken om onze Vlaamse vleesveehouders en varkenshouders te ondersteunen. Daarenboven zal ik gebruik maken van de mogelijkheid die de Europese Commissie ons biedt om vervroegd voorschotten uit te betalen voor de diverse steunstelsels in kader van de eerste pijler van het GLB. Zo zal tegen eind 2015 een aanzienlijk deel van de premies zijn uitbetaald aan de landbouwers, waardoor de benarde situatie op vlak van liquiditeiten op diverse bedrijven toch enigszins kan verholpen worden.

Ik zal er op Europees niveau ook voor blijven ijveren dat er een instrument aangereikt wordt aan de lidstaten om een echt ketenbeleid te kunnen voeren en een kader waarbinnen de werking van producenten- en brancheorganisaties nog verder kan versterkt worden.

Ik zal ook pleiten voor een marktbeheer dat niet louter het prijsniveau van een landbouwproduct in beschouwing neemt, maar ook de verkoopprijs én de kostprijs. Op die manier kan bij een problematische marge voor de landbouwer ingegrepen worden met de juiste instrumenten. Ik zal het Ketenoverleg en het Prijzenobservatorium ondersteunen waar nodig, onder meer door het aanleveren van expertise en cijfers vanuit mijn administratie.

In de Europese context geven het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie richting aan de Vlaamse visserij van de toekomst. De Europese goedkeuring van het nieuwe visserijprogramma is gepland voor eind 2015. Hiervoor lopen momenteel de onderhandelingen met de Europese Commissie. Het programma richt zich vooral op investeringen die de toepassing van het GVB, zoals de geleidelijke invoering van de aanlandplicht mogelijk maken op vaartuigniveau en op het bevorderen van investeringen in aquacultuur en gaat uit van een partnerschap met alle actoren en belangstellenden in de visserij. De steun voor een productie- en marketingplan moet een goede afstemming binnen de keten bevorderen. De toegang tot de subsidieregelingen is ook opengesteld voor de verwerkende industrie. In 2016 zal voldoende informatie gegeven worden aan potentiële begunstigden zowel via een website met aangepaste aanvraagformulieren als via een brochure. Er zal ook een contactpersoon voorzien worden voor de begeleiding van de aanvragen.

Recent opgestarte projecten in het kader van het Europees Visserij Fonds (EVF) bieden een antwoord op de uitdagingen van het Europese visserijbeleid in het kader van het actieplan “Selectief vissen doet leven”, op de evaluatie van alternatieve visserijtechnieken en op de verduurzaming van de keten van vaartuig tot handelaar. In dat kader werkt het ILVO verder aan het concept VALDUVIS (VALorisatie van DUurzaam gevangen VIS), een instrument dat moet zorgen voor een wetenschappelijk onderbouwde meting en objectivering van verduurzaming in de visserij. Naast ecologische aspecten van duurzaamheid, zoals de staat van de visbestanden, bodemimpact en bijvangst, tracht men ook de sociale en economische aspecten van een duurzame visserij, zoals veiligheid en rentabiliteit te objectiveren en daardoor zichtbaarder te maken. De inspanningen om steeds verder te gaan met nieuwe vormen van vistuig en visnet met als doel minder bodemberoering en minder ongewenste bijvangst, zorgen voor een hogere VALDUVIS-score, een hogere score op de ladder van duurzaamheid.

OD 1.4 Professionalisering faciliteren door continue aandacht voor vorming, opleiding en advisering.

“KRATOS – Raad op Maat” zal de komende jaren hét instrument zijn om bedrijfsspecifiek advies te geven aan de Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven. Het voorbije werkjaar werd afgesloten met de publicatie van de overheidsopdracht voor de aanduiding van de adviesdiensten. De gewijzigde economische context en de verhoogde aandacht voor natuur en omgeving vereisen een verdere professionalisering van landbouwers. Daarom zullen de middelen voor de ondersteuning van opleidingsinitiatieven in de landbouw via een selectieprocedure meer gericht worden op de professionele en startende landbouwers en zal er rekening worden gehouden met de nieuwe uitdagingen waar zij voor staan. Daarbij zullen de startende landbouwers de nodige ondersteuning krijgen via een ruim aanbod aan opleidingen waarbij gefocust wordt op bedrijfseconomische aspecten en ondernemingszin.

Het komende werkjaar zal mijn aandacht vooral uitgaan naar voorlichtings- en vormingsmomenten en informatiesessies rond het belang van een goed doordacht bedrijfseconomisch plan van ieder individueel bedrijf in Vlaanderen. Het bedrijfseconomisch thema staat dan ook centraal in het nieuwe vormings- en externe communicatieplan van het Departement Landbouw en Visserij. Ik zal samen met de sector onderzoeken of er nood is aan een specifiek informatieplatform waar de allerlaatste tendensen op economisch en technisch vlak in binnen- en buitenland zullen worden opgevolgd voor elke sector. Zowel in 2014 als in 2015 werd in de oproep voor demonstratieprojecten gekozen voor een thema rond bedrijfseconomie. In 2015 gingen onder het thema ‘Rendabiliteit’ vier projecten van start. Deze

demonstratieprojecten tonen hoe de landbouwer een juiste kostprijsberekening en inschatting van risico's kan maken. Daarnaast bevatten ze concrete informatie om de rendabiliteit te verbeteren via een verbetering van de technische resultaten of een verlaging van de vaste en variabele kosten. Het komende werkjaar starten projecten onder het thema 'Onderbouwen van belangrijke bedrijfsbeslissingen door middel van bedrijfseconomische gegevens uit de boekhouding'.

Het Departement Landbouw en Visserij brengt jaarlijks verslag uit over de bedrijfsuitkomsten in de land- en tuinbouw en over de inkomensontwikkeling van de gehele land- en tuinbouw. Hierbij wordt een globaal overzicht van de economische situatie van verschillende sectoren in Vlaanderen gegeven: akkerbouw, melkvee, rundvlees, varkens, groenten en aardbeien, fruitteelt en glasierteelt. De resultaten voor de rendabiliteit berusten op de verwerking van de boekhoudgegevens van 720 Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven die deel uitmaken van het Landbouw Monitoring Netwerk. De gegevens worden geëxtrapoleerd naar de gehele Vlaamse landbouwsituatie. Door deze extrapolatie zijn de cijfers indicatoren voor de toestand van de Vlaamse land- en tuinbouw met beroepsmatig karakter.

Om na te gaan op welke manier land- en tuinbouwbedrijven gemakkelijker kunnen innoveren - een noodzakelijke voorwaarde om hun concurrentiekracht te verbeteren of te versterken - heeft het ILVO in samenwerking met de UGent een studie uitgevoerd naar het belang van netwerken als katalysator voor innovatie. Daaruit blijkt dat de inschakeling in netwerken voor landbouwbedrijven een belangrijke indicator is voor het economisch welzijn. Eén van de conclusies is dat er nog meer moet ingezet worden op een intense tweerichtingscommunicatie tussen kennisinstellingen en groepen landbouwers. Daarom hebben het ILVO en het Departement Landbouw en Visserij het afgelopen jaar een aantal initiatieven in die zin genomen, zoals het Melkveecafé dat in juni 2015 plaatsvond. Ik laat onderzoeken hoe we de interactie tussen kennisinstellingen en landbouwers verder kunnen stimuleren.

Voor aquacultuur wordt ieder jaar minimaal één netwerkevent georganiseerd waarop recente en te verwachte ontwikkelingen worden gecommuniceerd. De website Aquacultuur Vlaanderen is vernieuwd en aangevuld. Voor potentiële starters staat een aquacultuurconsulent ter beschikking die tevens de kennis coördineert.

OD 1.5 Blijvend inzetten op ondersteuning van mensen én bedrijven.

In het kader van risicobeheer rond economische aspecten zoals volatile markten zal via diverse aspecten in het beleid hierop ingezet worden. Ik denk daarbij aan Kratos dat ook zal inzetten op advies rond ondernemingsplannen en bedrijfsboekhoudingen maar ook aan demonstratieprojecten en voorlichting mbt deze thematiek.

Het komende werkjaar zal ik het initiatief nemen voor een nieuw decretaal kader met betrekking tot de werking van het landbouwrampenfonds. Hierbij wil ik inzetten op daadkracht en efficiëntie. Ik zal hiervoor eerst overleg plegen met de stakeholders zodat er gedragenheid is voor de aanpassingen aan het bestaand kader.

Om de crisis in de land- en tuinbouw verder te kunnen aanpakken werd de ondersteuning van Boeren op een Kruispunt vzw in 2014-2015 ten volle verdergezet. Ook in 2015-2016 zal Boeren op een Kruispunt verder ondersteund worden om crisissituaties van land- en tuinbouwers het hoofd te bieden. Ze zullen blijven inzetten op begeleiding van gezinnen om samen met hen na te gaan of een doorstart van het bedrijf mogelijk is en indien niet zullen ze ook instaan voor de begeleiding bij de stopzetting. Boeren op een Kruispunt zal in 2016

ook meer aandacht geven aan falingspreventie. Er zal onderzocht worden of vanuit de boekhoudkundige cijfers kengetallen kunnen worden getrokken ten behoeve van een preventiebeleid voor de Vlaamse land- en tuinbouw.

Ook de zes landbouwgerichte projecten van het Strategisch plan Limburg in het Kwadraat kwamen het voorbije jaar op kruissnelheid. Deze projecten stimuleren een duurzame en toekomstgerichte beleidsvoering in Limburg. Enkele voorbeelden van eerste realisaties zijn: een eerste vrijwillige ruilverkaveling op Vlaams grondgebied, promotionele acties richting doelmarkt China, openen van de Canadese grenzen voor de Belgische Conference peren. In het kader van technologische ontwikkeling werd het TETRA-project 'Smart Data Clouds' opgestart, werd een literatuurstudie afgerond die een belangrijk potentieel inzake gezondheidsbevorderende polyfenolen belichtte en werd een nieuwe productiewijze van perensap ontwikkeld, waarbij oxidatie vermeden wordt.

SD 2 FLANDERS AGROFOOD VALLEY WORDT OP DE KAART GEZET IN BINNEN- EN BUITENLAND

OD 2.1 De overheid ondersteunt de export van Vlaamse landbouwproducten.

Vlaanderen is in het buitenland gerenommeerd voor de ontwikkeling en productie van kwaliteitsvolle en lekkere producten.

De exportwerking van VLAM werd enkele jaren geleden fors uitgebreid zodat naast de reguliere exportondersteuning ook veel meer aandacht kon besteed worden aan de prospectie van nieuwe markten.

De voorbije jaren werden de Oost-Europese markten systematisch benaderd. Vanaf 2015 ligt de focus vooral op de Aziatische markten. Er wordt hierbij ook maximaal gebruik gemaakt van Europese cofinanciering. Zowel voor vlees als voor zuivel werden actieprogramma's goedgekeurd die in de loop van 2015 van start zijn gegaan en die in 2016 zullen verderlopen. Zo zal VLAM aanwezig zijn op internationale voedingsvakbeurzen in China, de Verenigde Arabische Emiraten, Japan, Singapore en de Filipijnen.

Ook voor fruit en groenten werd bij de EU een actieprogramma 'derde landen' ingediend ter cofinanciering van een programma dat bij goedkeuring begin 2016 van start kan gaan. Doellanden in dit programma zijn China, de Verenigde Arabische Emiraten, Japan, Kazakstan en Canada.

Verder wordt de exportwerking in de sierteeltsector steeds meer verruimd. In deze sector ligt de focus veeleer op Oost-Europese markten. Recent was er een prospectiezending naar Wit-Rusland en staan er voor dit najaar nog prospectie-initiatieven op het programma in Letland en Finland. Begin 2016 is er opvolging voorzien in Polen, volgend op contactdagen die eerder plaatsvonden. Verder zal er voor sierteelt ook nog dit jaar een pre-prospectie gebeuren in de Verenigde Arabische Emiraten met het oog op een prospectiezending met deelname van exportbedrijven in het najaar van 2016

Om een vlottere toegang te krijgen tot nieuwe afzetmarkten, nemen het Departement Landbouw en Visserij en VLAM deel aan de diverse coördinatievergaderingen op Belgisch niveau, voornamelijk met het FAVV en met de FOD Buitenlandse Zaken. In de voorbije jaren werden belangrijke inspanningen geleverd voor het verkrijgen van markttoegang op nieuwe markten voor de dierlijke sectoren en voor de AGF-sector, inspanningen die ook in 2016 zullen verder gezet worden. Voortaan zal ook de sierteeltsector meer inzetten op het openen van nieuwe markten waar nog fytosanitaire invoerbepalingen bestaan.

Wat de export van onze Vlaamse agro-voedingsproducten betreft, mag ook de rol van het ILVO niet onderschat worden. Als geaccrediteerde organisatie doet het ILVO heel wat analyses die een noodzakelijke voorwaarde zijn voor de markttoegang op diverse exportmarkten. Een sprekend voorbeeld hiervan waren de analyses rond het vrij zijn van Conference peren van bacterievuur. Deze waren onontbeerlijk voor de export naar China. De referentiewerking die het ILVO ter zake uitvoert, zal ook in het komende werkjaar bestendig worden en waar nodig worden uitgebreid en dit in nauw overleg met het FAVV.

OD 2.2 Inzetten op de vermarkting van producten van eigen bodem op eigen bodem, met aandacht voor consumentenvoorkeuren.

De verdere ontwikkeling van het label “lekker van bij ons” heeft zich het afgelopen jaar vertaald in de vernieuwing van de website. Deze website zal als platform fungeren, waaraan alle productsites van VLAM zullen gekoppeld worden. “Lekker van bij ons” wordt en blijft meer dan ooit de kernboodschap van de promotie van de Vlaamse agrovoedingsproducten in Vlaanderen. Deze zal tevens multimediaal uitgedragen worden via sociale media.

Met Flanders Agrofood Valley zet ik in op de verdere ontwikkeling en vermarkting van de producten van Vlaamse bodem. Vlaanderen is gerenommeerd om zijn sterke voedingsindustrie. Als we deze positie in de toekomst willen bestendigen, moet de keten in zijn geheel en landbouwers in het bijzonder maximaal inspelen op nieuwe opportuniteiten die zich voordoen op de markt. Zowel onderzoek, productontwikkeling als de ondersteuning van bedrijven moeten hierop inzetten. In dit kader zal het ILVO het komende werkjaar een onderzoekslijn inzake allergenen ontwikkelen.

Onlangs werd een werkgroep voeding en gezondheid opgericht om verschillende onderzoeksprojecten die zich bevinden op de snijlijn landbouw, voeding en gezondheid, beter op elkaar af te stemmen en nieuwe onderzoekspotenties te verkennen. Bedoeling is de samenstelling van voedingsproducten te onderzoeken, vanaf de teelt van het primaire landbouwproduct tot na de verwerking en de link te leggen met gezondheidsaspecten. Tevens zal ingezet worden op voeding voor speciale doelgroepen. Zo wordt er in de Food Pilot naast allergenen bijvoorbeeld ook gewerkt rond aangepaste voeding voor Parkinson patiënten in samenwerking met Parki's kookatelier.

Het produceren en vermarkten van landbouw- en voedingsproducten specifiek gericht op doelgroepen die bepaalde kwaliteiten vragen (ouderen, zieken, jongeren, sporters,...) biedt wellicht interessante diversiteitskansen voor de Vlaamse land- en tuinbouw. VLAM zal als marketingorganisatie in de mate van het mogelijke en in samenspraak met de sector op mogelijke opportuniteiten inspelen, door onder meer communicatie te voeren rond innovatieve producten.

Op vlak van visserij zal het komende werkjaar prioritair ingezet worden op B2B communicatie, met name op de internationale beurs Seafood Brussel en tijdens de contactdagen in het buitenland. Wat het binnenland betreft, wordt de communicatie strategisch gericht op groothandel, kleinhandel en retail.

Consumentgericht zet VLAM elke maand een bepaalde Noordzeevis in de kijker in de media en de verkooppunten. Deze vissoorten worden in samenspraak met de Rederscentrale gekozen, maar ook de rest van de keten wordt hierbij betrokken. Enkel lokaal aangevoerde vissoorten komen aan bod, rekening houdend met de seizoenen en duurzame initiatieven in de sector.

Het ILVO heeft in samenwerking met de sector tevens een procedé ontwikkeld voor een gecontroleerd kookproces van garnalen, waardoor de lokaal gevangen grijze garnaal langer bewaart en waardoor de mogelijkheden voor verwerking en vermarkting significant toenemen. Er wordt tevens onderzocht hoe de lokale verwerking van visserijproducten een meerwaarde kan betekenen, zowel voor de Vlaamse vissers als voor de visverwerkende bedrijven. Om beide sectoren op elkaar af te stemmen, wordt door het ILVO een “roadmap” gemaakt waarbij noden, knelpunten en opportuniteiten worden opgesomd op het vlak van technologie, kwaliteit, veiligheid en logistiek, en waarbij concrete innovatiemogelijkheden worden aangereikt.

OD 2.3 Nichemarkten krijgen de aandacht die ze verdienen.

De werkgroep lokale voedselstrategieën van het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg (IPO) formuleerde in 2015 een uitgebreid advies aan de Vlaamse Regering, waarbij werd ingegaan op de aspecten beleid, ondernemerschap en ruimte. Het IPO-advies omvat een aantal knelpunten en aanbevelingen in het kader van lokale voedselstrategieën die de ontwikkeling van alternatieve voedselsystemen kunnen ondersteunen. Ik zal in het nieuwe werkjaar nagaan welke hiervan op korte termijn realiseerbaar zijn.

De korte keten krijgt bijzondere aandacht in dit dossier. Via de nieuwe PDPO III-maatregel “steun voor ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven” wordt ook een financiële tegemoetkoming voorzien voor dergelijke (kleine) bedrijven die zich verder willen ontwikkelen.

Met de betrokken marktdeelnemers is er overleg omtrent de promotie van Europees erkende streekproducten (BOB/BGA) en het indienen van een Europees programma in samenwerking met Nederland en Frankrijk. De promotie ‘korte keten’ spitst zich toe op de verdere uitbouw en bekendmaking van de website rechtvanbijdeboer.be, met als doel dat de consument gemakkelijker de weg vindt naar de lokale producten in zijn buurt.

OD 2.4 De biologische productie in Vlaanderen blijft groeien.

Het Strategisch plan biologische landbouw 2014-2017 werd het voorbije jaar verder uitgevoerd. Dit plan beoogt de groei van de biologische landbouw en pakt dit sectorbreed aan. Daarnaast wordt met het vergroten van de kennis van de keten en een marktgerichte aanpak de ketenwerking geoptimaliseerd. De biologische landbouw fungeert als incubator voor verduurzaming en innovatie. Om dit te realiseren, zijn er o.a. de biohectaresteen vanuit PDPO III, de financiële ondersteuning van projecten zoals “Bio zoekt Boer” en “Bio zoekt Keten”, en de promotiecampagnes van VLAM, van het CCBT (Coördinatiecentrum praktijkgericht onderzoek en voorlichting Biologische Teelt) en van een aantal nationale en internationale wetenschappelijke onderzoeksprojecten rond thema’s in de biolandbouw.

Landbouwers en land- en tuinbouwscholen kunnen zonder verplichting tot omschakelen, advies bekomen over de biologische landbouw (bv. omschakelingsplan, bedrijfsplan of advies over meer specifieke thema’s), waarbij ik tussenkom in de advieskosten wanneer een contract gesloten wordt met een erkende bedrijfsadviseur. Ook de biologische landbouwer kan, zowel tijdens de omschakelingsperiode en erna genieten van deze tegemoetkoming. Tijdens het komende werkjaar zal op het vlak van de bio-bedrijfsadvisering worden voortgewerkt aan een evaluatie van het huidige systeem en zal er bijgestuurd worden waar nodig.

Het voorbije jaar werd de regelgeving aangepast om het gebruik van biologisch zaaizaad en pootgoed te stimuleren. De afgelopen maanden werd ook intensief bijgedragen aan de herziening van het Europese kader voor de biologische landbouw. Ik heb hierbij gepleit voor

een gelijk speelveld en een harmonisering op Europees niveau. Nu de Raad van landbouwministers een consensus gevonden heeft, kunnen de discussies met het Europese Parlement opgestart worden.

Het Strategisch plan biologische landbouw wordt in de lijn van de vorige jaren verder uitgevoerd in overleg met de strategische stuurgroep Bio. Ik zal ook de communicatie ondersteunen van een nieuw project dat als doel heeft om bioboeren te helpen die op zoek zijn naar gronden. Alhoewel het huidige plan nog loopt tot 2017, zal ik dit jaar toch al starten met de voorbereidingen voor het nieuwe meerjarenplan zodat er maximale gedragenheid en input kan komen vanuit de sector.

Kennisontwikkeling en –uitwisseling is essentieel voor de kwalitatieve groei van de bio-sector. Verschillende coördinatiestructuren, met name NOBL (Netwerk Onderzoek Biologische Landbouw & voeding), CCBT en bio-bedrijfsnetwerken, werden binnen het kader van de Strategische plannen biologische landbouw opgericht en ondersteund om die kennisdoelstelling te realiseren. Ik zal nu nagaan of die structuren zorgen dat de juiste kennis ontwikkeld wordt en of ze terecht komt bij zij die de kennis nodig hebben. Afhankelijk van de analysesresultaten zal ik waar nodig het huidige bio-kennissysteem bijsturen.

Binnen het ILVO-onderzoek blijft ook heel wat aandacht gaan naar biolandbouw. Het ILVO beschikt daarvoor zelf over enkele hectares landbouwgrond die geaccrediteerd zijn overeenkomstig de bio-wetgeving. Zo wordt onderzoek verricht naar nieuwe machines in de biolandbouw en naar agro-ecologisch nuttige gewassen.

Begin 2015 werd er een nieuwe campagne opgestart met Europese cofinanciering voor de promotie van bioproducten. Deze campagne loopt tot eind 2017 en positioneert bioproducten als makkelijke en overal verkrijgbare producten.

SD 3 DE AGROFOOD KETEN STAAT STERK IN VLAANDEREN

OD 3.1 Duurzaamheid is een verhaal van de ganse keten.

De beleidsnota besteedt bijzondere aandacht aan de verduurzaming van de keten. Een van de bouwstenen hiervan is het bevorderen van de samenwerking tussen de verschillende schakels in de keten. Daarvoor werd een Vlaams ondersteuningskader voor de erkenning van producenten- en brancheorganisaties uitgewerkt.

In het nieuwe werkjaar zal ik bijzondere aandacht schenken aan het informeren en stimuleren van de nieuwe mogelijkheden rond de oprichting van producentenorganisaties, unies van producentenorganisaties, brancheorganisaties en transnationale samenwerking. Zo voorzie ik met steun vanuit PDPO III een oproep ter ondersteuning van de opstart van producentenorganisaties, waarbij organisaties vanaf 2016 recht zullen hebben op een opstartsteun om hun werking te financieren. Ik voorzie ook een workshop rond de goede praktijken van producenten- en brancheorganisaties, zodat opstartende organisaties van elkaar kunnen leren.

Mijn diensten hebben intens meegewerkt aan het transformatieproject van de agro-voedingsketen dat in mei 2015 aan het grote publiek werd voorgesteld onder de naam 'de voedingsketen verduurzaamt'. De ganse agro-voedingsketen heeft, naast een grondige systeemanalyse, zeven algemene duurzaamheidsdoelstellingen gedefinieerd die richtinggevend zijn voor de transformatie naar een duurzamer landbouw- en voedingsstelsel op lange termijn. Daaraan gekoppeld werden ook tien ketenoverstijgende strategieën naar voren geschoven om die verduurzaming tot stand te brengen. Ik zal dit

werkjaar ook middelen voorzien om action labs te ondersteunen. Zo kan de toekomstvisie op het terrein worden omgezet in concrete projecten.

Onder de titel “Visserij verduurzaamt” heb ik in juli 2015 een Convenant ondertekend waarbij het departement en het ILVO zich samen met vertegenwoordigers van reders, de provincie West-Vlaanderen en Natuurpunt engageren om op basis van “Vistraject” de sector verder op weg te zetten richting verduurzaming en dit ook zichtbaar te maken voor de keten en de consument.

OD 3.2 Transparantie over prijzen in de keten creëren, zorgt voor vertrouwen.

De afgelopen maanden heb ik de visiedagen zuivel georganiseerd om samen met alle spelers in deze sector na te denken over de instrumenten die nodig zijn om een duurzame toekomst van de Vlaamse melkveebedrijven te realiseren nu het melkquotum op 1 april 2015 definitief afgeschaft werd. Uit deze visiedagen blijkt dat de sector vragende partij is om bijkomende gegevens op de website van het Departement Landbouw en Visserij te plaatsen die de transparantie in de sector verhogen. Er gebeuren rentabiliteits- en kostprijsanalyses voor melkvee op basis van het Vlaamse Landbouwmonitoringsnetwerk. Er werd ook een studie uitgevoerd over de kostprijsanalyse voor vervangvee van melkvee en over de economische impact. Er is per kwartaal een update van de zuivelbarometer, die een belangrijk signaal geeft van de evolutie van de marges in de Vlaamse zuivelsector. Ook het ILVO draagt met de onderzoekscluster Transmissie van duurzaamheid, innovatie en prijs doorheen de agrovoedingsketen bij aan de prijzentransparantie.

Omdat er ook in andere sectoren nood is aan meer marktinformatie, zal ik een analyse van de behoeften van de diverse sectoren met betrekking tot de publicatie van marktinformatie laten uitvoeren door het departement Landbouw en Visserij. Op die manier zal ik bekijken welke informatie nuttig is om bijkomend op te nemen op onze website, die ik op termijn wil uitbouwen tot een marktkenniscentrum voor de verschillende sectoren.

Binnen de vleessector is er een noodzaak om meer transparantie te verkrijgen met betrekking tot de bepaling van de warme karkasgewichten van runderen en varkens. De bepaling van het warme karkasgewicht is, samen met de classificatie van de karkassen, een belangrijke schakel zowel binnen de kwaliteitsbepaling van die karkassen als binnen de prijsvorming. In dat kader zal er wetgevend een initiatief genomen worden om een afgeschermd registratiesysteem van de warme karkasgewichten op de slachtlijn te realiseren. De geregistreerde gewichtsbepaling van het warme karkasgewicht, gekoppeld aan de classificatie van het volledige karkas, zal de vleesproducenten meer vertrouwen en een beter beeld van de geproduceerde kwaliteit geven.

OD 3.3 Ondersteunen van de agrovoedingssector in zijn geheel.

De afgelopen jaren is Food Pilot, een initiatief van het ILVO samen met Flanders Food, een begrip geworden. Steeds meer agro-voedingsbedrijven doen een beroep op de faciliteiten en de expertise van Food Pilot. Food Pilot beschikt over een toestellenpark van meer dan vijftig piloottoeestellen, biedt een breed gamma aan voedingsanalyses en levert advies voor product- en procesverbeteringen. Productielijnen worden op een semi-industriële schaal nagebootst om nieuwe ingrediënten, processen of concepten te testen. In het afgelopen jaar werden in totaal 219 piloottesten uitgevoerd voor 92 verschillende bedrijven uit de sectoren zuivel, groenten en fruit, vlees, voeder en andere sectoren.

In de nabije toekomst zal de Vlaamse overheid in samenwerking met Flanders Food en FEVIA blijven investeren in het updaten van Food Pilot. Op analytisch vlak biedt Food Pilot naast

bepalingen van vetten, suikers en eiwitten, nu ook diepgaand onderzoek van vluchtige aroma's, vetzuren, polyfenolen en andere secundaire metabolieten en zet het sterk in op expertise rond smaak en geur.

Door de vele mogelijkheden van Food Pilot op het vlak van beschikbare procestechnieken, analyses en expertise komen mooie succesverhalen tot stand. Enkel de bedrijven die dat verkiezen, brengen hun verhaal naar buiten. Anderen geven er de voorkeur aan in stilte voort te werken aan de voeding van morgen.

SD 4 FLANDERS AGROFOOD VALLEY HOUDT REKENING MET ZIJN OMGEVING

OD 4.1 Uitdagingen voortkomend uit andere beleidsdomeinen worden opgevolgd, want deze vormen mee de landbouw van morgen.

Het afgelopen werkjaar heb ik zeer veel aandacht besteed aan de gevolgen van het Europese natuurbeleid op de Vlaamse landbouw. De uitwerking van de Europese instandhoudingsdoelstellingen voor natuur (IHD) in de overlegplatformen moet leiden tot de opmaak van managementplannen. Ook de opvolging en coördinatie van het PAS-dossier (Programmatische Aanpak Stikstof) krijgt ruime aandacht. Voor wat de landbouwaspecten betreft, heb ik een LIS (Landbouwimpactstudie) voor elk IHD-gebied en deelgebied laten opmaken zodat rekening kan gehouden worden met de socio-economische gevolgen van de IHD voor landbouw. Naast de deelname van het Departement Landbouw en Visserij in diverse werkgroepen rond PAS, zal deze problematiek ook aan bod komen in het kader van voorlichting en demonstratie, net zoals de kansen die alternatieve bedrijfsmodellen mogelijk kunnen bieden om vanuit landbouw mee te werken aan de effectieve realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. De administratie werkt al voorlichtingsacties uit rond ammoniakemissiereducerende maatregelen. Deze acties zullen worden ontwikkeld het komende werkjaar rekening houdend met de toekomstige ontwikkelingen in dit dossier.

In uitvoering van het akkoord over de bescherming van de waardevolle historische permanente kustpolder graslanden zal ik binnen de afgebakende zone voor 2016 bijkomend ecologisch kwetsbaar blijvend grasland aanduiden binnen het kader van de vergroening van het GLB.

Voor de opvolging van de gewijzigde erosieregels heb ik een expertengroep opgericht die de huidige verplichtingen evalueert op zowel effectiviteit als haalbaarheid. Mede op basis van de evaluatieresultaten zullen de maatregelen worden bijgestuurd zodat in 2016 de landbouwers al kunnen beroep doen op de nieuwe maatregelen om aan hun verplichtingen te voldoen.

Na afloop van het jaar van de bodem zal de bodem ook verder de nodige aandacht krijgen. Via tal van sensibiliserings- en voorlichtingsacties wordt de aandacht van landbouwers gevestigd op de erosieproblematiek en worden ze aangemoedigd deze adequaat aan te pakken. Zo zijn er in 2015 twee demonstratieprojecten van start gegaan en heb ik recent nogmaals opgeroepen om nieuwe voorstellen voor demonstratieprojecten in te dienen rond bodemvruchtbaarheid en erosie.

Tijdens de rondetafel Bijensterfte die ik in het voorjaar van 2015 organiseerde, werden, naast een stand van zaken van lopende initiatieven, verschillende oorzaken van en maatregelen tegen bijensterfte uitvoerig besproken. De komende maanden zal ik werk maken van de besproken maatregelen. Zo zal gefocust worden op een betere coördinatie van alle acties ter ondersteuning van de bijenpopulatie, door de installatie van een centraal aanspreekpunt voor overheden en organisaties binnen de bijensector. Daarnaast en in samenhang hiermee, wil ik een duidelijk en gedragen overlegplatform bijenteelt ontwikkelen, waarbij alle betrokken hun

bijdrage (kennisopbouw) kunnen leveren met het oog op het bereiken van afstemming in de projectwerking, voorlichtingsactiviteiten, mogelijke partnerschappen, bespreking en de aanpak van knelpunten. Dit kan door middel van een verdere uitbouw van het praktijkcentrum bijen tot een actief en transparant overlegplatform met duidelijke structuur.

OD 4.2 Het VLIF bestendigt zijn rol als motor van de duurzame investeringen in land- en tuinbouw.

In 2015 werd - naast de uitrol van de nieuwe maatregelen en de afhandeling van de lopende dossiers - de invoering van het nieuwe selectiesysteem en de ontwikkeling van een nieuw monitorings- en evaluatiesysteem als prioriteit naar voren geschoven. Ook de VLIF-steunmaatregelen die de klimaatsverandering tegengaan en de broeikasgassen moeten terugdringen, zitten op schema.

Ik zal de waarborgregeling in het kader van investeringsprojecten herzien. In een vroeg stadium van de dossierbehandeling zal een principiële akkoord gegeven worden via een waarborgadviesbrief. Dit geeft de betrokken kredietinstelling en landbouwers sneller uitsluitsel over de kans op een financiering met waarborg om een investering of overname uit te kunnen voeren.

Daarnaast zal ik in het kader van de crisis in de sector ook een aanvullende maar specifieke waarborgregeling opzetten met als doel land- en tuinbouwers te ondersteunen die door veranderende omgevingsfactoren een aanvullend krediet met waarborg nodig hebben. Ook een bijkomende waarborg voor de herfinanciering van bestaande kredieten wordt in dit kader meegenomen.

OD 4.3 Zowel ondersteunend en flankerend beleid als onderzoek sturen mee in de juiste richting.

Het ILVO heeft in de eerste jaarhelft een literatuurstudie omtrent ammoniakreducerende technieken in de veeteelt afgeleverd. Deze studie vormt de basis voor de opmaak van een zogenaamde 'PAS-lijst' van toegelaten technieken die in aanmerking komen als milderende maatregelen bij de vergunningverlening aan veeteeltbedrijven. De PAS-lijst is een dynamische lijst waarop vlot nieuwe technieken kunnen worden opgenomen eens zij door het ILVO gescreend zijn op hun emissiereductiepotentieel. De studie is ook het uitgangspunt voor het verdere onderzoek en de ontwikkeling van innovatieve emissiereductietechnieken. Ook nieuwe dossiers die worden ingeleid door de sector via de Vlaamse Landmaatschappij zullen onderzocht worden op hun reductiepotentieel en er zal ook onderzocht worden hoe niet-technologische opties ingezet kunnen worden voor de reductie van emissies.

IPM of geïntegreerde gewasbescherming werd geïntroduceerd in juni 2014. Aan de hand van de controleresultaten van de onafhankelijke controle instanties en nieuw opduikende fytosanitaire problemen (o.a. maiswortelboorder, knolcyperus, Drosophila suzuki...), zullen de richtlijnen waar nodig verfijnd en aangepast worden in samenspraak met de stakeholders. De land- en tuinbouwers zullen hiervan via alle voorlichtingskanalen op de hoogte gebracht worden. De voorziene permanente bijscholingen in het kader van de fytolicensie zullen dieper ingaan op geïntegreerde gewasbescherming. Uit een recente audit blijkt dat de Europese instanties de Vlaamse aanpak van IPM zien als een voorbeeld voor veel andere landen.

OD 4.4 Exploreren van duurzame alternatieven in de visserij.

Het convenant “Visserij verduurzaamt” zal onder mijn voorzitterschap verdere stappen zetten richting duurzame visserij en dit via vier werkgroepen die zowel inzetten op beleidsaspecten, innovatie en onderzoek, de productie en afzet en de lokale werking rond visserij. Het beleid zal sterk gericht zijn op de effecten die voortvloeien uit het GVB, vooral de aanlandingsplicht en de toepassing van het regionaal beleid per zeebekken. Het einddoel blijft: de commerciële visbestanden bereiken hun maximale duurzame opbrengst tegen uiterlijk 2020. Hierbij is bijkomend internationaal gericht onderzoek, ondermeer rond overleving van cruciaal belang naast aanpassingen aan boord, productieplanning in functie van biologische data en tot optimalisatie van de commercialisatie van duurzame eiwitten uit de zee.

Het businessmodel van de vissers die gemengde visserij beoefenen staat onder druk door de geleidelijke invoer van de aanlandingsplicht per zeebekken. Het Europees visserijbeleid zorgt wel voor een geleidelijke overgang en hoewel het één van de grootste uitdagingen uit de visserijgeschiedenis blijft, moet de omslag worden gemaakt. Uitgangspunten zijn hierbij selectiviteit maximaliseren en teruggooi vermijden door verbeterde en aangepaste vistechnieken. Dit vergt een collectief engagement en de taskforce binnen het Convenant lijkt me het geschikte forum om diverse ideeën en initiatieven uit te werken. Daarnaast moeten de inzichten met betrekking tot marktbehoeften, afzet- en verwerkingsopportunities hier een sluitend verhaal van maken waarbij de inspanningen worden gevaloriseerd door de kopers.

In 2015 is ook gestart met de effectieve ontwikkeling van aquacultuurbedrijven in Vlaanderen, met de eerste bedrijven die volgens het recirculatiesysteem werken en daardoor inspelen op duurzame aquacultuur. In het nieuw operationeel programma in het kader van het Europees Fonds voor Maritieme zaken en Visserij wordt een ruimere enveloppe voorzien om dergelijke ontwikkeling verder te bevorderen.

OD 4.5 Het creëren van ruimte om te ondernemen als essentiële omgevingsfactor.

Bij de realisatie van de maatschappelijke behoeften dient de inname van agrarisch gebied steeds zo beperkt mogelijk te zijn en voor de landbouwers die gronden verliezen, wordt steeds een flankerend beleid uitgewerkt. Het beoordelingskader van het Departement Landbouw en Visserij voor de advisering van stedenbouwkundige vergunningen wordt geëvalueerd en indien nodig aangepast aan nieuwe of gewijzigde inzichten en visies en/of gewijzigde wetgeving. Op deze manier kan meer transparantie worden geboden bij het adviseren van stedenbouwkundige aanvragen aan de ondernemers die actief zijn in landbouwgebied.

Ook ruimtegebruik op zee vereist de nodige aandacht, met onder andere de implicaties van het Marien Ruimtelijk Plan voor de Belgische visserij en de ontwikkeling van aquacultuur in Vlaanderen.

OD 4.6 Kiezen voor een voedingssysteem met maximale valorisatie van de landbouw en visserijproducten.

In april hebben de Vlaamse Regering en de ketenpartners Boerenbond, FEVIA Vlaanderen, Comeos Vlaanderen, Unie Belgische Catering, Horeca Vlaanderen, UNIZO, Buurtsuper.be en het Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties (OIVO), de Ketenroadmap Voedselverlies 2020 ondertekend. Met deze stap verankeren we de bestaande losse samenwerking tussen de sectoren en de overheid in een publiek-privaat partnership. Het

ketenplatform Voedselverliezen, waar keten en overheid samenkomen, staat in voor de correcte uitvoering van het actieplan.

Met de Ketenroadmap engageren de partners zich om gezamenlijk de voedselverliezen tegen 2020 te verminderen met 15%. De komende vijf jaar worden negen actieprogramma's uitgevoerd, die in totaal 57 acties omvatten om de voedselverliezen in de hele keten terug te dringen. Als lange-termijndoelstelling willen we de voedselverliezen in Vlaanderen met 30% verminderen tegen 2025.

In 2016 zal het Ketenplatform Voedselverliezen een eerste stand van zaken opstellen. Er wordt door mijn diensten gewerkt aan een monitoring van voedselverliezen in de gehele keten om de vooruitgang te meten. Er worden ook nieuwe acties opgestart. Zo gaan de sectorfederaties hun samenwerking onderling verder opdrijven door goede praktijken, die voedselverlies in de keten kunnen voorkomen, te delen en te promoten. Samen met de keten zal de Vlaamse overheid in 2016 ook een aanpak voor incidenten uitwerken om potentiële voedselverliescrisissen te voorkomen. We willen nauwer gaan samenwerken met voorlopers uit het bedrijfsleven om goede praktijken in de kijker te zetten en we gaan ook sterker inzetten op de consument, want het verlies blijft bij die schakel na een tweede meting niet af te nemen.

Voor groenten en fruit zal met de producentenorganisaties, actoren uit de sociale economie, voedselbanken, ... bekeken worden hoe voedselverspilling beperkt kan worden door de mogelijkheden van gratis uitreiking beter te benutten en door het verwerken van verse producten. Er wordt werk gemaakt van bewustwording en vorming via het schoolfruitprogramma.

In het kader van het Actieplan Alternatieve Eiwitbronnen werd tijdens het afgelopen jaar een studiedag opgezet rond de mogelijkheden voor de lokale productie van plantaardig eiwit. Daarnaast was er vooral aandacht voor de uitvoering van het IWT-project rond de teelt van soja in Noordwest Europa. Verder heb ik binnen PDPO III de premie voor de teelt van vlinderbloemigen substantieel verhoogd en budget uitgetrokken voor de uitvoering van een demonstratieproject met titel 'Toepasbaarheid van vlinderbloemigen bij de invulling van vergroening met focus op rundveebedrijven met nauwe vruchtwisseling'. Ook kreeg de teelt van gras/klaver nog een extra duwtje in de rug omdat we van het Europees Nitraatcomité een derogatie verkregen voor die teeltcombinatie. Via het voorlichtingsplan zullen landbouwers ook meer vertrouwd worden gemaakt met het inschakelen van eiwitteelten in de bedrijfsvoering. Samen met de sector zal ik ook het actieplan eiwitten evalueren en nagaan hoe een vervolgtraject kan opgezet worden.

In het najaar 2015 zal ik een rondetafel insecten organiseren, als vervolg op de rondetafel die in 2013 werd gehouden. Het doel van deze rondetafel is het samenbrengen van alle stakeholders, het overlopen van de huidige stand van zaken wat betreft productie, onderzoek en beleid rond insecten en de oprichting van een strategische stuurgroep insecten. Deze stuurgroep heeft tot doel om onderzoeksinfrastructuur en –middelen efficiënter te benutten, onderzoek beter te stroomlijnen en een eerste aanspreekpunt te vormen voor beleidsadvies rond insecten en voor geïnteresseerden in insectenteelt. Dit kadert in het actieplan eiwitten, maar biedt evenzeer opportuniteiten inzake diversificatie.

SD 5 INNOVATIE IS DE SLEUTEL VAN DE TOEKOMST VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY***OD 5.1 Een geïntegreerd onderzoeks- en innovatiebeleid voeren is primordiaal.***

Op Europees niveau wordt momenteel gewerkt aan de (lange termijn) onderzoeksagenda voor het landbouwonderzoek. Hierdoor zullen we beter kunnen inspelen op uitdagingen (voedselzekerheid, duurzame productie en gezonde voeding in een context van klimaatverandering) en opportuniteiten (bv. bio-economie). Het Platform voor Landbouwonderzoek zal deze processen opvolgen zodat er in de toekomst maximaal ingespeeld kan worden op de opportuniteiten voor onderzoeksfinanciering.

Op 8 oktober 2015 verscheen het rapport "Sustainable Agriculture, Forestry and Fisheries in the Bioeconomy - A Challenge for Europe". In dit rapport wordt ingegaan op de kansen die bio-economie biedt voor de landbouwbedrijven. Ik vind het belangrijk naar concrete, beloftevolle cases en waardeketens te gaan en hiervoor de landbouwsector, en andere relevante actoren samen te brengen. Inspiratie zal ik hierbij halen uit het onderzoek dat reeds gebeurd is en de in 2015 gepubliceerde KET-roadmap (Key Enabling Technology) rond industriële biotech. Kansrijke waardeketens zijn o.a. de productie van fijnchemicaliën uit suikers en zetmeel en het gebruik van ligninerijke grondstoffen voor hoogwaardige chemicaliën en materialen.

PDPO III biedt een stevig kader met een reeks innovatiemaatregelen die de competitiviteit en verduurzaming van de Vlaamse land- en tuinbouw verder kunnen ondersteunen, zoals steun voor operationele groepen, steun voor innovatieve investeringen en demonstratieprojecten. Hiermee kan sterk ingezet worden op innovatie.

De demonstratieprojecten zijn een belangrijk instrument om de brug te slaan tussen onderzoek en praktijk en land- en tuinbouwers te stimuleren om innovatieve methoden toe te passen op hun bedrijf. Ze blijven een gevestigde waarde binnen het landbouwbeleid. In 2015 werd een oproep gedaan voor het indienen van demonstratieprojecten rond de volgende thema's: emissiereducerende maatregelen, onderbouwen van belangrijke bedrijfsbeslissingen door middel van bedrijfseconomische gegevens uit de boekhouding, technieken om het organische stofgehalte van de landbouwbodem op peil te houden/te verhogen en erosie.

Operationele groepen zijn de sleutelementen van de Europese Innovatiepartnerschappen (EIP). In een operationele groep organiseren land- en tuinbouwers, adviseurs, onderzoekers, ondernemers en/of andere actoren zich rond een bepaald vraagstuk en werken ze samen aan concrete innovatie met betrekking tot een duurzame en competitieve land- en tuinbouw. Deze maatregel wil de interactie tussen onderzoek en praktijk promoten. In 2016 start ik in het kader van PDPO III met het subsidiëren van de werking van operationele groepen.

De praktijkcentra plantaardige en dierlijke productie zijn de drijvende kracht om onderzoekskennis te vertalen naar de praktijk. Zij worden verder ondersteund, aangezien zij een van de sleutelementen zijn in een geïntegreerd onderzoeks- en innovatiebeleid. De absolute prioriteit is dat het Vlaamse landbouwonderzoek leidt tot kennis die nuttig en zinvol is voor de Vlaamse land- en tuinbouw. De kennis moet (uiteindelijk) geïmplementeerd kunnen worden door de bedrijven om zo hun competitiviteit te verhogen of te behouden, hun productie verduurzamen, tegemoet te komen aan knelpunten en/of om opportuniteiten te benutten. Om deze doelstelling te realiseren zal ik samen met de onderzoeksinstellingen nagaan hoe we de effectiviteit en de efficiëntie van het landbouwonderzoeklandschap nog kunnen verhogen.

Het ILVO zal prioriteiten stellen en zijn wetenschappelijke onderzoeksactiviteiten, nog meer dan in het verleden gebeurde, afstemmen op de dienstverlening die het ILVO aanbiedt aan de sector en op de referentiewerking die het ILVO uitvoert in opdracht van de overheid. Op deze manier zal het ILVO verder evolueren naar een innovatie-organisatie voor de Vlaamse landbouw-, visserij- en agrovoedingssector. Het ILVO zal een belangrijke partner blijven binnen het vorig jaar opgerichte samenwerkingsverband tussen de Vlaamse landbouwonderzoeksorganisaties met de naam 'Agrolink Vlaanderen'.

Het ILVO en het Vlaams Instituut voor Biotechnologie zullen in de toekomst nauw samenwerken met als bedoeling om een betere koppeling tot stand te brengen tussen eerder fundamenteel en meer toegepast onderzoek. Op die manier moet het baanbrekend onderzoek van VIB betere kansen krijgen om daadwerkelijk als innovatie-opportuniteit te kunnen opgepikt worden door het bedrijfsleven.

Intussen heeft ILVO ook onderzoek opgestart mbt agro-ecologie. Onderzoekers van het ILVO nemen ook deel aan Belgische en internationale werkgroepen en leerplatformen ivm agro ecologie.

OD 5.2 De kwaliteit van het uitgangsmateriaal moeten we blijven verzekeren.

De overheid zorgt er al jaren voor dat de gebruiker van landbouw- en tuinbouwzaden, van pootaardappelen, van bosbouwkundig teeltmateriaal, van teeltmateriaal van fruit-, groente-, en siergewassen en van vegetatief teeltmateriaal van wijnstokken kan gebruik maken van hoogwaardig plantaardig uitgangsmateriaal. Door middel van controles gaat het Departement na of het door de bedrijven geproduceerde teeltmateriaal aan de wettelijk vastgelegde kwaliteitsgaranties voor gecertificeerd uitgangsmateriaal voldoet. Bovendien legt het rassencomité steevast de lat hoog voor nieuwe kandidaatrasen voor de Belgische rassenlijst, waarbij het ILVO en het Koninklijk Belgisch Instituut tot Verbetering van de Biet instaan voor een hoogstaande uitvoering van de bijhorende officiële rassenproeven.

Europese ontwikkelingen die verband houden met of invloed hebben op de handel en controles op plantaardig uitgangsmateriaal worden het komende jaar nauw opgevolgd zowel in de Europese Raad als in de betreffende permanente comités. Wat plantaardig teeltmateriaal betreft, gaat hierbij bijzondere aandacht naar de ontwikkelingen inzake het hervormingspakket (5-pack) rond "Slimmere regels voor veiliger voedsel" met vernieuwde regels voor plantengezondheid en officiële controles in de voedselketen.

Naast het blijvend verzekeren van kwalitatief plantaardig uitgangsmateriaal door een vlotte en correcte werking van het rassencomité en de uitvoering van de bestaande certificeringsregels en –systemen, wordt vandaag verder op zoek gegaan naar efficiëntiewinsten binnen de mogelijkheden die de Europese regelgeving hiervoor biedt. De nodige aandacht gaat hierbij uit naar de omzetting van nieuwe Europese regelgeving, naar mogelijke aanpassingen aan de Vlaamse regelgeving om uitbesteding van certificeringsactiviteiten onder officieel toezicht naar derden verder mogelijk te maken en naar efficiëntiewinsten door het verder digitaliseren van de certificeringsactiviteiten.

Inzake dierlijk uitgangsmateriaal zal in deze periode ingezet worden op het verbeteren van de genetische diversiteit binnen de rassen, het opvolgen van de herziening van de Europese regelgeving voor fokkerij en het voorbereiden van de wijzigingen die hieruit voortvloeien aan de Vlaamse fokkerijregelgeving, aan de methoden voor opvolging van en controle op de werking van erkende fokkersverenigingen, private organisaties en centra voor de geassisteerde voortplanting die in dat kader opereren en aan het stimuleringsbeleid.

OD 5.3 We richten ons ook op biotechnologie en productinnovatie.

Het ILVO zet in op onderzoek inzake de teelt van eiwitgewassen, gewassen voor bio-economie, evaluatie en monitoring van ggo's (genetisch gemodificeerde organismen), aquacultuur etc. Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- de teelt van eiwitgewassen met focus op soja;
- de ontwikkeling van cisgene bintje aardappelen voor duurzame resistentie tegen de aardappelplaag;
- de verdere ontwikkeling en implementatie van technieken voor evaluatie en monitoring van ggo's
- allergenendetectie en authenticiteitsonderzoek op voedingsmiddelen;
- onderzoek in het kader van de biobased economy (mogelijkheden van vlas) en ontwikkeling van technologische innovaties i.v.m. de aquacultuursector;
- innovatieve producten bij de verwerking van primaire producten zoals 'extended meat products' waarbij plantaardige producten bij de vleesverwerking worden ingesloten, de hoogwaardige valorisatie van nevenstromen in de voeding en de reductie van vet en suikers in verwerkte producten.

In dit kader kan het veelbelovende onderzoek naar chronische stress bij vissen en andere gewervelde diersoorten eveneens vermeld worden. Het ILVO heeft hier i.s.m. de UGent een aantal wetenschappelijke doorbraken gerealiseerd. Deze onderzoekslijn met potentieel zeer interessante economische valorisatiemogelijkheden zal verder ontwikkeld worden. Hiervoor zullen externe middelen worden aangetrokken. In een volgende fase zullen ook verdere spin-off mogelijkheden verkend worden.

Inzake het beleid rond de ggo's lag de focus het voorbije jaar sterk op de opvolging van de Europese gebeurtenissen inzake de mogelijke hernationalisering van zowel de teelt als het gebruik ervan in voeding en veevoeder. Ook het komende jaar staan de Europese ggo-dossiers hoog op de agenda en wordt tegelijk verder nagedacht over hoe we met deze nieuwe regels in Vlaanderen en België zullen omgaan. Daarbij stel ik objectieve en wetenschappelijke criteria voorop. Ik geloof in de kracht van innovatie in de landbouw en in de toekomst van onze biotechnologische sector

OD 5.4 Zeevisserij en aquacultuur.

Het ILVO streeft naar innovatie in de zeevisserij en de aquacultuur via verschillende benaderingen, gaande van de ontwikkeling van technisch vernieuwende visserijmethodes, zoals de garnalenpuls, tot de ontwikkeling en implementatie van innovatieve aquacultuurtechnieken. Zo onderzoeken ILVO-wetenschappers de mogelijkheid om grijze garnalen te kweken en worden er technieken ontwikkeld om stress bij kweekvissen te meten. Bovendien werkt het ILVO aan de ontwikkeling van vernieuwende methodes m.b.t. verwerking en duurzaamheidsbeoordeling van visserijproducten, met bijvoorbeeld de kooklijn voor garnaal en de duurzaamheidsscores van VALDUVIS.

SD 6 DE OVERHEID IS DE PARTNER VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY***OD 6.1 De overheid wordt slagkrachtiger, als hefboom voor duurzaam ondernemerschap.***

De nieuwe bevoegdheden die toegewezen werden aan Vlaanderen in het kader van de zesde staatshervorming werden intussen ingebed. Ook de fysieke verhuizing en de toewijzing van de personeelsleden in het kader van de integratie van het Agentschap voor Landbouw en Visserij en het Departement Landbouw en Visserij werd intussen afgerond. Hierbij werd ook bijzondere aandacht besteed aan de integratie van het BIRB en aan de inbedding van het betaalorgaan in de nieuwe structuur van het Departement. Ook in 2016 worden de gepaste inspanningen geleverd om de werking van het betaalorgaan in de nieuwe structuur te optimaliseren.

Vanuit het Kerntakenplan werden door het Departement Landbouw en Visserij drie efficiëntietrajecten opgestart die moeten leiden tot één portefeuille van efficiëntie-projecten die in 2016 en de volgende jaren zullen worden gerealiseerd. Gelet op het belang van IT in het kader van een optimale werking van het betaalorgaan en het voornemen van de Vlaamse overheid om radicaal digitaal te gaan, wordt hiervoor een specifiek e-traject uitgestippeld. Deze efficiëntie trajecten kunnen leiden tot bijkomende structurele ingrepen in de organisatie,

maar er zal niet geraakt worden aan de dienstverlening van het departement.

De wettelijk verplichte controles uitgevoerd door het Departement Landbouw en Visserij zijn aan een onderzoek onderworpen met als doel te onderzoeken of deze kunnen verminderd, uitbested of geoptimaliseerd worden. Er zal tevens worden gekeken welke controles in de toekomst eventueel tegen betaling kunnen gebeuren of uitbested kunnen worden aan Onafhankelijke Controlerende Instanties. Er zal nagegaan worden of voor controles, die door andere beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid gebeuren op landbouwbedrijven of landbouwpercelen, meer kan samengewerkt worden of in afspraak of op hetzelfde moment samen kunnen gebeuren met het Departement Landbouw en Visserij of dat tot een meer geïntegreerde werking kan worden overgegaan als dit uiteraard efficiëntiewinst oplevert voor de Vlaamse overheid en als dit de controledruk bij de landbouwers en bedrijven gunstig beïnvloedt zonder dat het resultaat daaronder lijdt.

De Vlaamse overheid heeft de ambitie om zelf het voorbeeld te geven op het vlak van duurzaamheid. Dit geldt ook voor een duurzaam personeelsbeleid. Binnen het Departement Landbouw en Visserij werden hiertoe al de eerste stappen gezet via het strategisch ontwikkelplan, een rotatiebeleid en een re-integratiebeleid. Doelstelling is om personeel op een meer flexibele, duurzame manier in te zetten. Ook in het HR-beleidsplan voor de volgende jaren werd hier aandacht aan geschonken.

Op het vlak van duurzaamheid heeft het ILVO in de loop van 2015 een geïntegreerde duurzaamheidsoefening opgestart met het oog op verduurzamen van de interne werking.

OD 6.2 Administratieve vereenvoudiging wordt nagestreefd.

Er zal door het Departement Landbouw en Visserij in het voorjaar van 2016 een actieplan administratieve vereenvoudiging worden opgemaakt waarbij ook onderstaande initiatieven zullen worden opgenomen.

In het kader van de toepassing van het nieuwe GLB en in de individuele ondersteuning van landbouwers, landbouworganisaties en intermediären wordt het e-loket verder uitgebouwd

met als doel een self-service portaal te creëren voor de land- en tuinbouwer of zijn intermediair. Dit self-service portaal moet de externe klant een platform bieden waar hij zijn aanvragen kan invullen, dossiers en gegevens kan raadplegen en communicatie kan opvolgen en voeren. In 2016 zal hiervoor het luik 'mijn dossiers' gerealiseerd worden. Daarnaast zal de klant ook 'mijn documenten' als bijkomende functionaliteit ter beschikking krijgen, waarmee hij alle documenten gestuurd naar of ontvangen van het Departement Landbouw en Visserij kan raadplegen. Tot slot zal een aanzet gegeven worden tot het project e-communicatie, het project waarmee alle dossiergebonden communicatie maximaal elektronisch zal verlopen volgens een vastgelegde strategie over dossiers heen. Dit project zal ook een online tool omvatten waarbij de gebruiker eenvoudig en gebruiksvriendelijk zijn communicatie kan opvolgen en voeren via het e-loket. Ter voorbereiding hiervan wordt een kwaliteitsbewakingssysteem voor e-mailadressen ingevoerd dat aan de gebruiker jaarlijks zal vragen om zijn e-mailadres te bevestigen. Zowel de dossiergebonden (via het e-loket) als niet-dossiergebonden communicatie naar de doelgroepen wordt eenvormig gemaakt, waarbij aandacht uitgaat naar vereenvoudiging, een vermindering van de administratieve last en de digitalisering van het aanbod. Er zal wel blijvende aandacht zijn voor IT armoede bij een kwetsbaar deel van onze doelgroep.

In het kader van een streven naar administratieve vereenvoudiging en conformiteit met Europese voorschriften voor de jaarlijkse perceelsaangifte wordt vanaf 2017 het principe van de unieke perceelsverantwoordelijke ingevoerd. Vanaf dan is er voor elk perceel nog slechts één verantwoordelijke, zowel wat de naleving van de verplichtingen van het Mestdecreet als de naleving van de voorwaarden voor het verkrijgen van Europese en Vlaamse oppervlaktegerelateerde steun betreft.

Voor een optimale toepassing van deze wijziging vanaf 2017, zal reeds in 2016 gestart worden met de analyse en de voorbereiding ervan zodanig dat eventuele praktijkmoelijkheden een passende oplossing kunnen krijgen en zodat de sector en specifiek de landbouwers hierover tijdig kunnen worden geïnformeerd.

OD 6.3 Een communicatieve overheid zorgt voor kennis en draagvlak.

De communicatie over het nieuwe GLB (zowel algemene informatiesessies als thema specifieke) nam de afgelopen maanden heel wat tijd in beslag. Het doelpubliek bestond zowel uit landbouwers, consultants als overheden. Ook landbouwbeurzen zijn uitgelezen evenementen om de land- en tuinbouwsector te informeren. Daarnaast werd er voortgewerkt aan de uitwerking en update van verschillende praktijkgidsen en werd de informatie rond het nieuwe GLB continu up-to-date gehouden en bezorgd aan de belanghebbenden.

Om de maatregelen van PDPO III bekend te maken, heeft het Vlaams Ruraal Netwerk een brochure gepubliceerd. Verder werden algemene studiedagen over PDPO III georganiseerd, maar ook studiedagen en excursies rond specifieke maatregelen stonden op het programma. In september 2015 werd een officieel startmoment van LEADER georganiseerd. Verder werd ook heel wat aandacht besteed aan de communicatieverplichtingen van begunstigden uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling. Het Vlaams Ruraal Netwerk heeft daarnaast ook de coördinatie van infofiches over het nieuwe GLB op zich genomen.

Landbouwers maken steeds vaker gebruik van digitale informatiestromen voor het inwinnen van informatie en het voortdurend op peil houden van de nodige kennis. Inspelend op deze trend staan sinds enkele jaren 'Praktijkgidsen' online beschikbaar voor de landbouwers. Deze digitale brochures worden nog uitgebreid met enkele nieuwe modules voor de Praktijkgids

Landbouw en Natuur en de Praktijkgids Bemesting. Reeds bestaande modules worden geactualiseerd en terug afgestemd op veranderende regelgeving.

Ook andere en modernere informatiekanalen, zoals livestreaming, filmpjes, digitale brochures, ..., worden gebruikt tijdens voorlichtingsactiviteiten om de doelgroep maximaal te bereiken.

SD 7 HET VLAAMS PLATTELAND VERDIENT EEN SPECIFIEK BELEID

OD 7.1 Het plattelandsbeleid legt de basis voor duurzame ontwikkeling van het Vlaams platteland.

Het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg speelt proactief in op maatschappelijk relevante en plattelandsgerelateerde vraagstukken. Het advies rond lokale voedselstrategieën werd na goedkeuring door het bestuurlijk overleg in april 2015 aan de Vlaamse Regering medegedeeld en zal verder worden opgenomen door het Departement Landbouw en Visserij. De thema's oogstbare landschappen en economische activiteiten op het platteland zijn in uitwerking. We zijn intussen ook gestart met een evaluatie van de globale werking van het IPO. Indien nodig zal ik deze werking samen met de leden van het Bestuurlijk Overleg bijsturen en optimaliseren. Hierbij streef ik naar het versterken van de output en van de impact van de geleverde adviezen. Het daadwerkelijk valoriseren van de opgebouwde kennis en van de adviezen vormt hierbij een belangrijk aandachtspunt. Ik zal ook het plattelandsbeleidsplan met bijhorend actieplan in nauwe samenwerking met de betrokken stakeholders actualiseren. Hierbij zal ik er voor zorgen dat een duidelijke link gelegd wordt met de IPO-werking en eventueel nieuw op te starten thema's.

Het Platform voor Plattelandsonderzoek werd in 2012 opgestart. Het brengt de Vlaamse overheid, universiteiten, onderzoeksinstituten, hogescholen en praktijkcentra samen rond de tafel. In 2014 werd een Onderzoeksagenda goedgekeurd. Ik keurde drie onderzoeksprojecten goed die invulling geven aan de Onderzoeksagenda: een onderzoek naar de ruimtelijk-sociale perspectieven van vergrijzing op het platteland, het wetenschappelijk onderbouwen van actiegerichte strategieën voor gebiedsgerichte plattelandsontwikkeling en een onderzoek naar de versterking van streekidentiteit.

In het voorjaar van 2015 evalueerde ik de werking van het Platform. Deze oefening bevestigde de nood aan een platform bij gebrek aan een specifieke strategie voor het wetenschappelijk plattelandsgerelateerd onderzoek in Vlaanderen, het aanwezige engagement en de sterke behoefte tot samenwerking. Ook de laagdrempelige aanpak en de minimale werklust voor de leden, de erkenning van het Platform als een groeitraject, de goede doorstroming van kennis en kunde tussen de ruime scope van plattelandsactoren, en de positieve dynamiek die het forum teweeg bracht wordt door de Platformleden sterk geapprecieerd. In nauwe samenwerking met het Platform voor Plattelandsonderzoek zal mijn administratie de werking van het Platform verder optimaliseren. Dit houdt onder meer het actualiseren in van de Onderzoeksagenda. Daarnaast zal een "Community of practices" ontwikkeld worden, gericht op kennisuitwisseling en -deling, niet alleen binnen de onderzoekswereld maar ook tussen de onderzoekswereld en het werkveld.

OD 7.2 Plattelandsprojecten bieden kansen aan diverse thema's en doelgroepen.

Ik heb de gebiedsgerichte PDPO-maatregelen Leader, Omgevingskwaliteit en samenwerking stad-platteland dit jaar opgestart nadat de Europese Commissie op 13 februari 2015 het PDPO III goedkeurde. Op 22 mei 2015 bakende de Vlaamse Regering 12 plattelandsregio's af als Leader-gebied. Hierdoor kunnen de Plaatselijke Groepen projectoproepen lanceren in hun

gebied steunende op een geïntegreerde lokale ontwikkelingsstrategie. Elk van deze strategieën draagt van onderuit bij aan de maatschappelijke rol van de landbouwsector en versterkt de publiek-private streekdynamiek.

Ook de maatregel Omgevingskwaliteit werpt zijn eerste vruchten af. In juni ontvingen de eerste projecten door de Provinciale Managementcomités (PMC's) groen licht. Deze maatregel zet in op vijf thema's. Het gaat om: beleving op het platteland kansen geven met respect voor streekidentiteit, de open ruimte vrijwaren en ontwikkelen, aandacht voor kwetsbare groepen op het platteland, leefbare dorpen en een functioneel wegennet op het platteland.

Om in uitvoering van het gebiedsgerichte plattelandsbeleid een continue beleidsuitvoering te garanderen, is er aanvullend op de gebiedsgerichte werking van het PDPO III, de mogelijkheid om Platteland Plus projecten te financieren. De goedkeuring van deze eerste projecten is gebeurd en dit wordt gedurende het volgende jaar verder gezet. Deze projecten krijgen een Vlaamse en provinciale subsidie.

Nieuwe oproepen voor bovenstaande maatregelen zullen ook dit jaar georganiseerd worden. De maatregel "samenwerking met de stedelijke omgeving" wordt in het najaar uitgerold in de provincies Antwerpen, Oost- en West-Vlaanderen. De bevoegde PMC's zullen een oproep doen voor projecten rond lokale voedselstrategieën en hernieuwbare energie, waarbij de wisselwerking tussen platteland en stad centraal staat. Door dit alles kan de uitvoering van PDPO III op kruissnelheid komen.

Ook in 2015 zal een oproep rond volkstuintjes resulteren in de ondersteuning van diverse projecten op het platteland.

Voor wat betreft de evaluatie en actualisatie van het Actieplan voor de paardenhouderij, werden de nodige voorbereidingen uitgevoerd. Ik zal in overleg met de sector een aantal nieuwe dialoogdagen organiseren rond verschillende onderwerpen, zoals bijvoorbeeld ruimtelijke ordening, landschapsintegratie, vorming en opleiding m.b.t. de paardenhouderij.

OD 7.3 Dorpen zijn de ziel van het Vlaamse platteland.

In mijn beleidsnota stelde ik de ontwikkeling van een effectief dorpenbeleid voorop dat maatwerk biedt bij het inspelen op specifieke, lokale noden. Het opzetten en uitvoeren van gedegen, participatieve trajecten kan een belangrijke succesfactor zijn voor het realiseren van het gewenste maatwerk. Daarom ondersteunde ik de werking van de Oost-Vlaamse vereniging Dorpsbelangen die onder meer lokale bewonersgroepen stimuleert en ondersteunt bij het opzetten en uitvoeren van projecten en processen in landelijke woonkernen.

Ook de Koning Boudewijnstichting ondersteunde ik in haar projectenoproep "Buurten op den Buiten". Met die oproep ondersteunt men bewoners die een project willen realiseren dat de kwaliteit van het leven in een dorp of buurt verbetert en de contacten bevordert tussen een ruime en diverse groep van bewoners.

Ik zal in 2016 een aantal dialoogdagen organiseren met de belangrijkste stakeholders om van daaruit het dorpenbeleid meer structureel uit te bouwen. Hierbij zal bijzondere aandacht besteed worden aan de economische dynamiek en het ondernemerschap op het platteland. Immers een belangrijk aandeel van de economische activiteiten in Vlaanderen speelt zich af op het platteland en in de dorpen. Deze activiteiten zijn van zeer groot belang voor de dynamiek in het landelijk gebied maar hebben aan de andere kant implicaties op het landschap, de natuur en de leefbaarheid voor de andere ruimtegebruikers.

OD 7.4 De rol van de vrouwen wordt versterkt.

Op landbouwbedrijven, toch grotendeels familiale bedrijven, zijn vrouwen nauw betrokken bij de werking van het bedrijf zelf. Zeker in economisch slechte tijden moeten zij mee de moeilijke financiële situaties overbruggen die niet alleen een weerslag hebben op de bedrijfsvoering zelf, maar ook op het gezinsleven. De situatie is vaak zeer complex. Eén van de typische problemen waarmee landbouwersvrouwen geconfronteerd worden, is het ontberen van een aanspreekpunt waar ze met al hun vragen terecht kunnen. Immers, meestal komt men in contact met adviseurs die één aspect benaderen, maar het totaalplaatje niet beheersen. Daarom heb ik samen met KVLV – Agra een project opgezet dat het uitbouwen beoogt van een Steunpunt voor vrouwen in de land- en tuinbouw.

Het ILVO zal ook focusgroepen organiseren waar in besloten groep zal worden gepolst naar de diverse problemen en uitdagingen waarmee landbouwersvrouwen worden geconfronteerd in hun gezin en op hun bedrijf. Ik hoop dat deze initiatieven er toe leiden dat we een beter inzicht krijgen in de problematiek zodat er gerichte acties kunnen worden opgezet om de situatie van deze vrouwen te verbeteren.

OD 7.5 Het plattelandsfonds legt de basis van een sterke plattelandstoets in het nieuwe investeringsfonds voor steden en gemeenten.

Samen met mijn collega voor Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid zal ik een investeringfonds voor gerichte stads- en plattelandsontwikkeling in het leven roepen vanaf 2017. Dit fonds zal de middelen voor stadsvernieuwing, het geregionaliseerde budget op basis van de zesde staatshervorming voor de contracten 'duurzame stad' en het Plattelandsfonds bundelen.

BIJLAGE I: UITTREKSEL UIT DE REGELGEVINGSAGENDA**Codex Landbouw en Visserij****Status van het initiatief:** Lopen**Strategische doelstelling**

SD 6: DE OVERHEID IS DE PARTNER VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

Decreet Landbouwrampenfonds**Status van het initiatief:** In voorbereiding**Strategische doelstelling**

SD 1: DUURZAME BEDRIJFSVOERING WORDT VOOROP GEZET IN DE FLANDERS AGROFOOD VALLEY

Decreet tot wijziging van de pachtwetgeving**Status van het initiatief:** In voorbereiding**Strategische doelstellingen:**SD 1: DUURZAME BEDRIJFSVOERING WORDT VOOROP GEZET IN DE FLANDERS AGROFOOD VALLEY
SD 6: DE OVERHEID IS DE PARTNER VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY**BVR FIVA****Status van het initiatief:** Lopen**Strategische doelstelling**

SD 1: DUURZAME BEDRIJFSVOERING IN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

BVR Wijziging directe steun**Status van het initiatief:** Lopen**Strategische doelstelling**

SD 1: DUURZAME BEDRIJFSVOERING IN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

BVR Wijziging Gemeenschappelijk Marktordening**Status van het initiatief:** Lopen**Strategische doelstelling**

SD 3: DE AGRO FOODKETEN STAAT STERK IN VLAANDEREN

BVR Wijziging Karkasclassificatie**Status van het initiatief:** In voorbereiding**Strategische doelstelling**

SD 3: DE AGRO FOODKETEN STAAT STERK IN VLAANDEREN

BVR Pluimvee

Status van het initiatief: Lopend

Strategische doelstelling

SD 5: INNOVATIE IS DE SLEUTEL VAN DE TOEKOMST VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

BVR operationale groepen

Status van het initiatief: Lopend

Strategische doelstelling

SD 5: INNOVATIE IS DE SLEUTEL VAN DE TOEKOMST VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

BVR Minimumvoorwaarden aardappelpootgoed

Status van het initiatief: Lopend

Strategische doelstelling

SD 5: INNOVATIE IS DE SLEUTEL VAN DE TOEKOMST VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

BVR Fokkerij

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling

SD 5: INNOVATIE IS DE SLEUTEL VAN DE TOEKOMST VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

MB voorschriften fruitgewassen

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling

SD 5: INNOVATIE IS DE SLEUTEL VAN DE TOEKOMST VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

MB etiketteren, plomberen en verpakken teeltmateriaal fruitgewassen

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling

SD 5: INNOVATIE IS DE SLEUTEL VAN DE TOEKOMST VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

MB registratie leveranciers en rassen fruitgewassen

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling

SD 5: INNOVATIE IS DE SLEUTEL VAN DE TOEKOMST VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

MB EU Klassen aardappelpootgoed

Status van het initiatief: Lopend

Strategische doelstelling

SD 5: INNOVATIE IS DE SLEUTEL VAN DE TOEKOMST VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

MB Minimumkenmerken rassen

Status van het initiatief: Lopend

Strategische doelstelling

SD 5: INNOVATIE IS DE SLEUTEL VAN DE TOEKOMST VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

MB Minimumkenmerken rassen 2

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling

SD 5: INNOVATIE IS DE SLEUTEL VAN DE TOEKOMST VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

BVR VLIF Werkingsbesluit

Status van het initiatief: Lopend

Strategische doelstelling

SD 6: DE OVERHEID IS DE PARTNER VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

BVR Bevoegdheden VR

Status van het initiatief: In voorbereiding

Strategische doelstelling

SD 6: DE OVERHEID IS DE PARTNER VAN FLANDERS AGROFOOD VALLEY

BIJLAGE II: MOTIES EN RESOLUTIES VLAAMS PARLEMENT**Motie tot besluit van de commissie besproken beleidsnota Landbouw en visserij 2014-2019**

Uit deze beleidsbrief blijkt dat ik actief werk maak van de punten waarvoor het Vlaams Parlement in deze motie vraagt om verdere actie te ondernemen.

Resolutie betreffende voedselverspilling en onnodige voedselverliezen (163 (2014-2015) nr. 4)

In het regeerakkoord 2014-2019 wordt bijzondere aandacht besteed aan de actieplannen tegen voedselverspilling. In haar resolutie verwijst het Vlaamse Parlement naar een aantal lopende initiatieven in binnen- en buitenland. Voorts stelt zij een aantal concrete acties voor. Op 3 april 2015 heb ik samen met mijn collega bevoegd voor armoedebestrijding de ketenroadmap voedselverliezen 2015-2020, opgesteld door zeven organisaties, mee ondertekend. De komende vijf jaar zullen er negen actieprogramma's worden uitgevoerd om de verliezen in de keten terug te dringen.

BIJLAGE III: OPVOLGING AANBEVELINGEN REKENHOF

Lijst van aanbevelingen voor mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

Rekenhofrapport en nr. parl. doc.	Aanbevelingen	Antwoord
<p>Ontvangsten en uitgaven van het Vlaams ministerie, rekeningenboek over 2011</p> <p>36 (2012-2013) Nr.1</p>	<p>1. Het ILVO moet meer aandacht schenken aan de mededingingsverplichting.</p>	<p>Sinds deze opmerking werd binnen Het ILVO een werkgroep gezamenlijke (labo)aankopen opgestart waarbij we telkens op ILVO niveau offerte-aanvragen (min. 3 maar vaak meer) uitzenden voor geconsolideerde hoeveelheden en dan contracten aangaan met de firma die de interessantste voorwaarden aanbiedt (dit telkens op basis van de wetgeving op overheidsopdrachten). In 2015 werd ook een werkgroep onderhouds aankopen opgericht, deze werkgroep werkt momenteel de inventarissen uit om de eerste offerteaanvraag te kunnen verzenden (2de helft 2015).</p>
	<p>2. Het Departement en het Agentschap voor Landbouw en Visserij moeten de subsidiebesluiten passender opmaken en meer aandacht hebben voor een correcte en uitgebreide verantwoording van saldobetalingen.</p>	<p>In 2015 zijn het Departement en het Agentschap voor Landbouw en Visserij gefusioneerd tot het Departement Landbouw en Visserij.</p> <p>Door toepassing van het BVR van 8 november 2013 betreffende de algemene regels inzake subsidiëring, is er een evolutie in de opmaak van subsidiebesluiten gekomen, ook inzake bepalingen die betrekking hebben op saldobetalingen.</p>

Rekenhofrapport en nr. parl. doc.	Aanbevelingen	Antwoord
	<p>3. Het ministerie moet de reserveaanleg en de voorschotbepaling bij werkingssubsidies regelen en controlemechanismen inbouwen om dubbele betalingen en financieringsoverlapping te vermijden.</p>	<p>Het besluit van de Vlaamse Regering van 8 november 2013 betreffende de algemene regels inzake subsidiëring bepaalt in artikel 5 inzake reservevorming bij algemene werkingssubsidies het volgende:</p> <p>Het gedeelte van de toegekende subsidie dat de subsidiabele kosten overschrijdt, mag worden aangewend voor de aanleg van reserves ten belope van maximaal 20 % van het subsidiebedrag. Mits motivering door de subsidiërende overheid kan in het besluit tot toekenning van de subsidie worden afgeweken van dat maximumpercentage.</p> <p>De totale gecumuleerde reserves kunnen maximaal 50 % van het subsidiebedrag van de laatst gesubsidieerde werkingsperiode bedragen. Mits motivering door de subsidiërende overheid kan in het besluit tot toekenning van de subsidie worden afgeweken van dat maximumpercentage. Het subsidiebedrag wordt in voorkomend geval berekend op jaarbasis.</p> <p>Binnen het departement wordt als algemeen principe gesteld dat reservevorming lastens facultatieve werkingssubsidies niet is toegelaten. De keuze voor dit algemeen principe wordt als volgt gemotiveerd.</p> <p>In een beperkt aantal concrete gevallen (bv. VILT vzw) wordt er van dit principe afgeweken voor 10% en alleen voor de aanleg van een sociaal passief.</p>

Rekenhofrapport en nr. parl. doc.	Aanbevelingen	Antwoord
		<p>Wat de voorschotbepaling betreft dient te worden opgemerkt dat vooral kwaliteitsvolle controle bij de indiening van de subsidieaanvraag en bij de afhandeling van het dossier belangrijk is om dubbele financiering te voorkomen. Als er dossiers zijn waarbij het duidelijk is dat er via verschillende kanalen wordt gefinancierd, dient ervoor te worden geopteerd om het voorschot te beperken. Dit kan niet generiek, maar moet dossier per dossier worden bekeken.</p>
<p>Begrotingsuitvoering, rekeningenboek over 2013</p> <p>36 (2014–2015) Nr.1</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het VLIF dient de uitvoering van zijn debiteurenadministratie zo snel mogelijk te finaliseren. 2. Het FIVA dient de gesubsidieerde projecten proactief op te volgen en zijn interne controle te versterken. Het dient hierbij de voorschotten-regeling voor de Vlaamse cofinanciering bij EVF-betoelaging verder te optimaliseren. 	<p>In het boekjaar 2012 is door het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) een dienstinstructie opgemaakt met onder andere enkele richtlijnen rond debiteurenopvolging. Het VLIF blijft verdere inspanningen doen om de debiteurenopvolging van het verleden uit te zuiveren. Daarnaast wordt de opmerking rond toerekening verder bekeken en zal zij zich hierover verder informeren. Tot slot blijft de focus om het verschil in de gecumuleerde reconciliatie te verkleinen en indien mogelijk weg te werken.</p> <p>Voor investeringsprojecten, het merendeel van de projecten, wordt de voorschotregeling nooit toegepast. Voor de EVF as 3 projecten (onderzoek) is dit wel het geval maar risico is heel klein gezien de begunstigen erkende onderzoeksinstellingen zijn of de producentenorganisatie. As 4 (regionale groepen) verdwijnt in het nieuwe Europees programma. De</p>

Rekenhofrapport en nr. parl. doc.	Aanbevelingen	Antwoord
		interne audit en externe audit hebben het systeem betrouwbaar beoordeeld maar verbetering door digitalisering is in onderzoek.
Aquacultuur in Vlaanderen 37 (2013-2014) – Nr.1	<p>Het Rekenhof beveelt de Vlaamse Regering aan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. een specifiek Vlaams beleidsplan te ontwikkelen voor aquacultuur, in overleg met de sector, waarin ook doelstellingen en indicatoren worden geformuleerd. 	<p>Er is voor het eerst een visietekst opgesteld rond de mogelijkheden en moeilijkheden voor het ontwikkelen van aquacultuur in Vlaanderen.</p> <p>Dit voorstel om er een beleidsplan aan toe te voegen wordt overgemaakt aan de Strategische Stuurgroep Aquacultuur (SSAQ).</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 2. lokale overheden te stimuleren om bij de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen de mogelijkheden voor de inplanting van aquacultuurbedrijven niet uit te sluiten of zelfs sites daarvoor te plannen. 	<p>Dit is een aanbeveling die wordt meegenomen in SSAQ. Vandaag merken we geen problemen bij de startende bedrijven om zowel in industriezone als in het landbouwgebied te starten mits voldaan aan de uitbatingvoorwaarden waaraan recirculatiesystemen vrij gemakkelijk kunnen voldoen.</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 3. steun te (blijven) verlenen aan de verbetering van de kennis door wetenschappelijk en praktijkonderzoek te ondersteunen, in het bijzonder onderzoek naar waterzuinige productiesystemen. 	<p>Dit is voorzien in het nieuwe operationeel programma.</p> <p>Watergebruik, -recuperatie en waterzuinige productiesystemen wordt binnen de ILVO onderzoeksagenda als een horizontaal aandachtspunt gezien, zonder dat hier evenwel een afzonderlijke onderzoekslijn voor werd gecreëerd. Bij de bepaling van toekomstige onderzoeksprioriteiten</p>

Rekenhofrapport en nr. parl. doc.	Aanbevelingen	Antwoord
	<p>zullen onderzoeksvragen rond water nog meer dan in het verleden een belangrijk element vormen</p>	<p>In het nieuwe operationeel programma is een maatregel ingeschreven voor adviesverlening en het nieuwe FIVA besluit voorziet nu deze mogelijkheid.</p>
	<p>4. steun te (blijven) verlenen aan de begeleiding van (potentiële) starters op technisch (productie), financieel en juridisch vlak.</p>	<p>Ieder nieuw project moet een beoordeling krijgen van de SSAQ om in aanmerking te kunnen komen voor subsidie. Financiële waarborg wordt niet gegeven maar het subsidiepercentage ligt op 40% en de waarborging komt vooral van de wetenschappelijke ondersteuning waarop een investeerder kan rekenen vanuit de onderzoeksinstellingen en praktijkcentra, verenigd in de SSAQ.</p>
	<p>5. de financiële risico's voor de kandidaat-ondernemer, in het bijzonder in de opstartperiode, te beperken door - na kritische selectie en conform de Europese regelgeving - waarborgen en/of subsidies te blijven verlenen.</p>	<p>Ieder jaar worden 2 netwerkactiviteiten gepland die met toenemende belangstelling worden gevolgd. De website Aquacultuur Vlaanderen wint eveneens aan populariteit.</p>
	<p>6. de netwerking in de aquacultuursector te blijven ondersteunen, zodat de sector efficiënt kennis kan uitwisselen en meer visibiliteit kan ontwikkelen.</p>	

BIJLAGE IV: OPVOLGING ARRESTEN GRONDWETTELIJK HOF EN HOF VAN JUSTITIE

NIET VAN TOEPASSING